

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

(FFS 1144/1991) (FFS 1556/1994) (FFS 520/1996)
(FFS 75/2000) (FFS 68/2004) (FFS 847/2009) (FFS
1176/2009) (FFS 1115/2011) (FFS 1084/2015)

1 kap. Allmänna stadganden

1 §. Självstyrelse för Åland

Landskapet Åland tillkommer självstyrelse enligt vad som stadgas i denna lag.

2 §. Landskapets område

Landskapet omfattar det område som när denna lag träder i kraft hör till landskapet samt det territorialvatten som enligt gällande stadganden om gränserna för Finlands territorialvatten omedelbart ansluter sig till detta område.

Om rikets överhöghet utvidgas utöver territorialvattengränsen, kan även landskapets behörighet utvidgas till de delar som bestäms efter överenskommelse mellan riket och landskapet.

3 §. Landskapets organ

Landskapet Ålands befolkning företräds i fråga om självstyrelsen av Ålands lagting.

Landskapets allmänna styrelse och förvaltning ankommer på Ålands landskapsregering och de myndigheter som lyder under den. (2004/11)

4 §. Landshövdingen

Regeringen företräds i landskapet av landshövdingen. Om utnämning av landshövdingen stadgas i 52 §.

5 §. (2004/11) Ålandsdelegationen

Ålandsdelegationen är ett för landskapet och riket gemensamt organ. Bestämmelser om delegationens sammansättning och uppgifter samt om kostnaderna för den finns i 19, 32, 55 - 57 och 59 b §.

2 kap. Åländsk hembygdsrätt

6 §. Hembygdsrätt med stöd av lag

Åländsk hembygdsrätt tillkommer

1) den som när denna lag träder i kraft har hembygdsrätt enligt självstyrelselagen för Åland (670/1951) och

2) ett barn under 18 år som har finskt medborgarskap och är bosatt i landskapet, om fadern eller modern har hembygdsrätt.

7 §. Förvärv av hembygdsrätt på ansökan

Hembygdsrätt beviljas av landskapsregeringen. (2004/11)

Hembygdsrätt skall, om inte vägande skäl föranleder avslag, på ansökan beviljas finska medborgare som

1) har flyttat in till landskapet och

2) utan avbrott har haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet under minst fem års tid och som

3) har tillfredsställande kunskaper i svenska.

Också den som inte fyller kraven i 2 mom. 2 och 3 punkten kan av särskilda skäl beviljas hembygdsrätt enligt vad som stadgas i landskapslag.

Se LL (2015:99) om åländsk hembygdsrätt och LL (2015:100) om hembygdsrättsförvaranden.

Den omständighet, att person som ansökt om åländsk hembygdsrätt under den tid ansökan var anhängig hos Ålands landskapsstyrelse hade flyttat bort från landskapet, utgjorde inte sådant vägande skäl som avses i självstyrelselagen för Åland. **HFD 1991 A 3.**

Landskapsstyrelsens beslut medelst vilket avslagits en tysk medborgares ansökan om åländsk hembygdsrätt på den grund att sökanden saknade finskt medborgarskap, var inte i strid med i EES-avtalet stadgade krav på likabehandling. **HFD 1995 A 3.**

Ålands landskapsstyrelsens beslut varmed en svensk medborgares ansökan om hembygdsrätt hade avslagits på den grunden att han inte innehade finskt medborgarskap var inte i strid med fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen och de stadganden i Europeiska gemenskapernas rätt vilka med stöd av sagda fördrag iakttas i Finland. Landskapsstyrelsens beslut stred inte heller mot det i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen stadgade förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet. Inhämtandet av Europeiska gemenskapernas domstols förhandsavgörande ansågs ej vara erforderligt för tolkning av Europeiska gemenskapens rättsakter. **HFD 1996 A 1.**

Med beaktande av längden av den tid som makarna hade bott utanför landskapet, ansåg högsta förvaltningsdomstolen att de inte hade utan avbrott haft sitt egentliga bo och hemvist i landskapet under minst fem års tid. Landskapsstyrelsens beslut, med vilket ansökan om hembygdsrätt hade förkastats, var inte lagstridigt. **HFD 31.12.2002 liggare 3476 (2002:92).** omröstn.

8 §. Förlust av hembygdsrätt

Den som förlorar sitt finska medborgarskap förlorar även sin hembygdsrätt.

Om förlust av hembygdsrätt för den som annat än tillfälligt flyttar från landskapet stadgas i landskapslag.

Se LL (2015:99) om åländsk hembygdsrätt och LL (2015:100) om hembygdsrättsförvaranden.

9 §. Deltagande i val och valbarhet

I val av lagtingets ledamöter och kommunernas fullmäktige och när övriga förtroendevalda inom landskaps- och kommunalförvaltningen utses får endast den delta som har hembygdsrätt. Endast den som har hembygdsrätt är valbar till sådana uppdrag.

Om rösträtt och valbarhet i vissa fall stadgas i 67 §.

10 §. Rätt att förvärva fast egendom

Om inskränkningar i rätten att med ägande- eller nyttjanderätt förvärva fast egendom och därmed jämförbar egendom i landskapet stadgas i jordförvärvslagen för

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

Åland (3/1975). Inskränkningarna gäller inte den som har hembygdsrätt.

11 §. Näringsrätt

Rätten att i landskapet utöva rörelse eller yrke som näring kan för den som inte har hembygdsrätt inskränkas genom landskapslag. En sådan landskapslag får dock inte inskränka rätten för den som är bosatt i landskapet att idka sådan näring som bedrivs utan annat biträde än make eller egna omyndiga barn och utan begagnande av affärslokal, kontor eller något annat särskilt driftställe.

Se LL (1996:47) om rätt att utöva näring.

Ålands landskapsregering hade avslagit ett aktiebolags ansökan om tillstånd att utöva näring i landskapet Åland på den grunden att aktiebolaget inte hade hemort i landskapet Åland och ingen av medlemmarna i bolagets styrelse hade åländsk hembygdsrätt eller sedan minst fem års tid var bosatt i landskapet. Aktiebolaget hade till stöd för sin ansökan hänvisat till att det skulle komma att fusionera med sitt dotterbolag, som hade beviljats tillstånd att utöva näring i landskapet Åland. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att artikel 1 i protokoll 2 till Finlands anslutningsakt till Europeiska unionen (Ålandsprotokollet) skulle tillämpas på bestämmelserna i det principdokument som landskapsregeringen antagit om förutsättningarna för beviljande av tillstånd åt juridiska personer att utöva näring i landskapet Åland. Av utredningen i ärendet framgick inte att landskapsregeringen genom sin beslutspraxis efter 1.1.1994 skulle ha infört sådana lindringar i reglerna för beviljande av dessa tillstånd att beslutet att avslå aktiebolagets ansökan kunde anses innebära införande av nya inskränkningar i rätten att utöva näring i landskapet Åland, i strid med den så kallade stand still -klausulen i artikel 1 protokoll 2 till Finlands anslutningsakt till Europeiska unionen och unionens domstols rättspraxis i fråga om tillämpningen av stand still -klausuler. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg också att landskapsregeringens beslut inte innebar i nämnda artikel 1 förbjuden diskriminering av sökanden enbart på den grunden att ett annat aktiebolag med samma verksamhetsområde som sökanden år 1997 hade beviljats tillstånd att utöva näring i landskapet Åland i en situation där den koncern som aktiebolaget tillhörde omstrukturerades och ett av de aktiebolag som omstrukturerades hade haft tillstånd att utöva näring i landskapet Åland. **HFD 25.2.2013 liggare 667 (2013:34).**

12 §. Fullgörande av värnplikt

Den som har hembygdsrätt har rätt att i stället för att fullgöra värnplikt tjänstgöra på motsvarande sätt vid lots- och fyrinrättningen eller i någon annan civilförvaltning.

Om tjänstgöringen vid lots- och fyrinrättningen stadgas i rikslag efter att lagtinget har beretts tillfälle att ge utlåtande i saken. Om tjänstgöringen i annan civilförvaltning stadgas i rikslag med lagtingets bifall. Tills sådan tjänstgöring som avses här har ordnats är de invånare i landskapet som avses i 1 mom. befriade från att fullgöra värnplikt.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller inte dem som efter fyllda 12 år har inflyttat till landskapet från annan ort.

Lagtinget och landskapsregeringen (2004/11)**13 §. Val av lagtingets ledamöter**

Lagtingets ledamöter utses genom omedelbara och hemliga val där rösträtten är allmän och lika för alla röstberättigade.

14 §. Öppnande och avslutande av lagtinget

Lagtinget öppnas och avslutas av republikens president eller på hans vägnar av landshövdingen. Lands-

hövdingen överlämnar presidentens framställningar och meddelanden till lagtinget.

15 §. Upplösning av lagtinget

Republikens president kan efter samråd med lagtingets talman upplösa lagtinget och förordna om nya val. Om lagtingets rätt att upplösa sig och förordna om nya val stadgas i landskapslag.

Se 8 § LO (2011:97) och 2 kap. AO (2015:87).

16 §. (2004/11) Landskapsregeringen

Landskapsregeringen utses på det sätt som föreskrivs i landskapslag.

Se 4 kap. LO (2011:97).

4 kap. Landskapets behörighet**17 §. Stiftande av landskapslagar**

Lagtinget stiftar lagar för landskapet (landskapslagar).

18 §. Landskapets lagstiftningsbehörighet

Landskapet har lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) (2004/11) lagtingets organisation och uppgifter samt val av lagtingets ledamöter; landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar,

2) landskapets tjänstemän, tjänstekollektivavtal för landskapets anställda, disciplinär bestraffning av landskapets tjänstemän,

2a) (1996/59) arbetspensionsskydd för landskapets anställda och för förtroendevalda inom landskapsförvaltningen samt för rektorer, lärare och timplärare vid grundskolor i landskapet,

3) landskapets flagga och vapen och deras användning i landskapet, användningen av landskapets flagga på landskapets fartyg samt på handelsfartyg och fiske-, fritids- och därmed jämförbara farkoster som har hemort i landskapet, dock så att statliga ämbetsverks och inrättningsars samt enskildas rätt att använda rikets flagga inte får inskränkas,

4) kommunindelning, kommunala val, kommunernas förvaltning, kommunernas tjänsteinnehavare, tjänstekollektivavtal för kommunernas anställda, disciplinär bestraffning av kommunernas tjänsteinnehavare,

5) landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt, landskapet tillkommande närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet, kommunerna tillkommande skatter,

6) allmän ordning och säkerhet med de undantag som nämns i 27 § 27, 34 och 35 punkten; brand- och räddningsväsendet,

7) byggnads- och planväsendet, grannelagsförhållanden, bostadsproduktion,

8) inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter för allmänt behov mot full ersättning, med undantag av vad som stadgas i 61 §,

9) hyra och hyresreglering, lega av jord,

10) natur- och miljövård, friluftsliv, vattenrätt,

11) fornminnen, skydd av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och föremål i landskapet,

12) hälso- och sjukvård, med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkten; eldbegängelse,

13) socialvård; tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker,

14) (1996/59) undervisning, läroavtal, kultur, idrott, ungdomsarbete; arkiv-, biblioteks- och museiväsendet med det undantag som stadgas i 27 § 39 punkten,

15) jord- och skogsbruk; styrning av lantbruksproduktionen, dock så att förhandlingar skall föras med de statsmyndigheter saken gäller innan lagstiftningsåtgärder angående styrning av lantbruksproduktionen vidtas,

16) jakt och fiske, registrering av fiskefartyg, styrning av fiskerinäringen,

17) djurskydd och veterinärväsendet med de undantag som stadgas i 27 § 31-33 punkten,

18) tillvaratagande av jordbruksmarks, skogsmarks och fiskevattens produktionsförmåga; skyldighet att i sådant syfte mot full ersättning i någon annans besittning för viss tid upplåta jordbruksmark och fiskevatten som är outnyttjade eller endast delvis utnyttjade,

19) rätt att leta efter, inmta och utnyttja mineralfyndigheter,

20) postväsendet samt rätt att utöva rundradio- och televisionsverksamhet inom landskapet med de begränsningar som följer av 27 § 4 punkten,

21) vägar och kanaler, vägtrafik, spårbunden trafik, båttrafik, farleder för den lokala sjötrafiken,

22) näringsverksamhet med beaktande av vad som stadgas i 11 §, 27 § 2, 4, 9, 12-15, 17-19, 26, 27, 29-34, 37 och 40 punkten samt 29 § 1 mom. 3-5 punkten, dock så att även lagtinget har behörighet att vidta åtgärder för att främja sådan näringsverksamhet som avses i de nämnda punkterna,

23) främjande av sysselsättningen,

24) statistik om förhållandena i landskapet,

25) beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

26) utsättande och utdömmande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

27) övriga angelägenheter som enligt grundsatserna i denna lag skall hänföras till landskapets lagstiftningsbehörighet.

A hade enligt åtalet ombord på ett fartyg på Åland med våld försökt tvinga ordningsmän att underlåta att fullfölja sitt ordningsmannaupdrag, till vilket uppdrag upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet hörde, och därmed gjort sig skyldig till våldsam motstånd mot tjänsteman, A, som inte hörde till fartygets manskap eller passagerare, var i förhållande till fartyget utomstående. Incidenten hade som helhet klart svagare anknytning till handelssjöfart än till allmän ordning och säkerhet. Därför ansåg Högsta domstolen att saken gällde allmän ordning och säkerhet på det sätt som avses i 18 § 6 punkten självstyrelselagen för Åland (1144/1991) och att på A:s gärning skulle tillämpas rikslagstiftning i den lydelse den hade i l. 1. 1993 när självstyrelselagen trädde i kraft. **HD 2005:87.**

I en behörighetskonflikt mellan Ålands landskapsregering och jord- och skogsbruksministeriet var frågan om åtgärder som avses i lagen om statsborgen för gårdsbruksenheter under åren 2016 och 2017 hör till landskapets eller rikets behörighet. Av de skäl som framgår av beslutet ansåg Högsta domstolen att de åtgärder som avses i lagen hör till rättsområdet jord- och skogsbruk och styrning av lantbruksproduktionen och hör därför till landskapets behörighet. Riksmyndigheterna var således inte behöriga i saken. **HD 2017:48.**

19 §. Lagstiftningskontrollen

Beslut om antagande av landskapslag skall tillställas justitieministeriet, samt Ålandsdelegationen som avger utlåtande över beslutet till justitieministeriet innan beslutet föredras för republikens president. (1995/6)

Finner republikens president att lagtinget har överskridit sin lagstiftningsbehörighet eller att landskapslagen rör rikets inre eller yttre säkerhet, kan presidenten, efter att högsta domstolens utlåtande har inhämtats, inom fyra månader från den dag då lagtingsbeslutet delgavs justitieministeriet förordna att lagen skall förfalla i sin helhet eller till någon viss del. (1995/6)

I en landskapslag kan för vinnande av enhetlighet och överskådlighet upptas stadganden av rikslagstiftningsnatur som i sak överensstämmer med motsvarande stadganden i rikslag. Upptagande av sådana stadganden i en landskapslag medför inte ändring i fördelningen av lagstiftningsbehörigheten mellan riket och landskapet.

20 §. (2004/11) Ikraftträdande och publicering av landskapslagar

När republikens president har förordnat att en landskapslag skall förfalla eller har beslutat att inte inlägga veto, skall landskapsregeringen underrättas om detta. Gäller presidentens veto endast en viss del av en landskapslag, skall landskapsregeringen på det sätt som anges i landskapslag avgöra om landskapslagen skall träda i kraft till övriga delar eller om den skall förfalla i sin helhet.

Landskapslagarna publiceras av landskapsregeringen i Ålands författningssamling. En landskapslag träder i kraft den dag lagtinget har bestämt. Har tidpunkten inte angetts i landskapslagen, skall landskapsregeringen bestämma den. Har en landskapslag inte publicerats senast vid den tidpunkt som har bestämts för ikraftträdandet, träder den i kraft samma dag den publiceras.

Förutsätter ett anslag i landskapets budget att en landskapslag stiftas och finns det särskilda skäl för att landskapslagen skall träda i kraft snabbt, kan lagtinget bemyndiga landskapsregeringen att bestämma att lagen helt eller delvis skall träda i kraft redan innan republikens president har fattat beslut om utövande av sin vetorätt. Om presidenten därefter förordnar att landskapslagen helt eller delvis skall förfalla, skall landskapsregeringen genast, i den ordning som gäller för publicering av landskapslag, meddela att lagen eller en del av den upphört att gälla räknat från den dag då meddelandet publiceras.

21 §. (2004/11) Landskapsförordningar

Landskapsregeringen kan med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag skall dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag.

Vad som i 19 § 3 mom. sägs om landskapslagar gäller på motsvarande sätt landskapsförordningar.

22 §. (2004/11) Lagtingets och landskapsregeringens initiativ

Lagtinget kan väcka initiativ i frågor som hör till rikets lagstiftningsbehörighet. Initiativet föreläggs riksdagen genom regeringens försorg.

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

Landskapsregeringen kan i frågor som avses i 1 mom. göra framställning om att förordningar och administrativa föreskrifter för landskapet skall utfärdas.

23 §. Landskapets förvaltningsbehörighet

Förvaltningen i angelägenheter som har hänförts till landskapets lagstiftningsbehörighet ankommer på självstyrelsemyndigheterna med iakttagande av

1) att statistiska uppgifter för rikets behov som en landskapsmyndighet har tillgång till på begäran skall tillhandahållas riksmyndigheterna,

2) att insamlandet av statistiska uppgifter för landskapets behov skall ske i samarbete med de riksmyndigheter som saken gäller,

3) (2004/11) att landskapsregeringen skall begära utlåtande av behöriga riksmyndigheter innan en åtgärd som gäller en fast fornlämning vidtas,

4) (2004/11) att landskapsregeringen skall begära utlåtande av riksarkivet innan beslut fattas om utgallring av handlingar ur landskapsmyndigheternas eller de kommunala och kyrkliga myndigheternas arkiv i landskapet.

24 §. Tjänsteinnehavarnas medborgarskap

Som tjänstemän i landskapet eller som tjänsteinnehavare i åländska kommuner kan anställas finska, danska, isländska, norska eller svenska medborgare. Om anställning av andra utländska medborgare stadgas i landskapslag.

Som polismän kan endast finska medborgare anställas.

25 §. (2004/11) Förvaltningsrättskipningen

Besvär över beslut som har fattats av myndigheter under landskapsregeringen anförs hos Ålands förvaltningsdomstol. Beslut av kommunala myndigheter överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol, om inte beslutet enligt rikslag skall överklagas hos någon annan myndighet. I landskapslag kan dock bestämmas att beslut i förvaltningsangelägenheter som har fattats av myndigheter under landskapsregeringen och som inte gäller skatt eller avgift samt beslut av en kommunal myndighet i ärenden som hör till landskapets behörighet överklagas hos landskapsregeringen i stället för hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvär över beslut som landskapsregeringen fattat i pensionsärenden anförs dock hos försäkringsdomstolen. I landskapsregeringens beslut i utnämningssärenden får ändring inte sökas genom besvär.

Med avvikelse från vad som sägs i 1 och 2 mom. skall besvär över beslut som en landskapsmyndighet har fattat med stöd av en överenskommelseförordning överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

26 §. Inrättande av en förvaltningsdomstol

För förvaltningsrättskipningen kan genom rikslag inrättas en domstol i landskapet. Utan hinder av 25 § kan en sådan domstol i landskapslag anförtros rättskipningsuppgifter i de förvaltningsangelägenheter som hör till landskapets behörighet.

Se L om Ålands förvaltningsdomstol (FFS 547/1994).

5 kap. Rikets behörighet**27 §. Rikets lagstiftningsbehörighet**

Riket har lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) (2000/38) stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag,

2) rätt att vistas i landet, att välja boningsort och att färdas från en ort till en annan, utövande av yttrande-, förenings- och församlingsfriheten, brev-, telegraf- och telefonhemligheten,

3) statsmyndigheternas organisation och verksamhet,

4) (2004/11) förhållandet till utländska makter med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap.,

5) rikets flagga och vapen samt deras användning med de undantag som nämns i 18 § 3 punkten,

6) släkt- och förnamn, förmynderskap, dödförklaring,

7) äktenskap och familjeförhållanden, barns rättsliga ställning och adoption, arv med de undantag som avses i 10 §,

8) föreningar och stiftelser, bolag och andra privaträttsliga sammanslutningar, bokföring,

9) hela riket gällande allmänna villkor för utlänningars och utländska sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier samt att idka näring,

10) upphovsrätt, patent, mönsterrätt och varumärke, otillbörligt förfarande i näringsverksamhet, främjande av konkurrens, konsumentskydd,

11) försäkringsavtal,

12) utrikeshandeln,

13) handelssjöfart samt farleder för handelssjöfarten, 14) luftfart,

15) priset på lantbruks- och fiskeriprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter,

16) fastighetsbildning och fastighetsregistrering samt därmed sammanhängande uppgifter,

17) mineralfyndigheter och gruvdrift med de undantag som stadgas i 18 § 19 punkten,

18) (2004/11) kärnkraft, dock så att byggande, innehav och användning av anläggningar för utvinnande av kärnkraft eller hantering eller förvaring av material i anslutning härtil får ske i landskapet endast med landskapsregeringens samtycke,

19) måttenheter, mätredskap och mätmetoder, standardisering,

20) tillverkning och kontrollstämpling av ädla metaller samt handel med arbeten som innehåller ädla metaller,

21) arbetsrätt med undantag av tjänstekollektivavtal för landskapets och kommunernas anställda och med beaktande av vad som stadgas i 29 § 1 mom. 6 punkten och 29 § 2 mom.,

22) straffrätt med undantag av vad som stadgas i 18 § 25 punkten,

23) rättskipning med beaktande av vad som stadgas i 25 och 26 §§; förundersökning, verkställighet av domar och straff samt utlämning för brott,

24) administrativa ingrepp i den personliga friheten,

25) kyrkolagen och annan lagstiftning om religions-samfund, rätt till anställning i offentlig tjänst utan avseende på trosbekännelse,

26) medborgarskap, utlänningslagstiftning, pass,

27) skjutvapen och skjutförmödenheter,

28) (2004/11) befolkningsskyddet, dock så att beslut om förflyttning av i landskapet bosatta personer till en ort utanför landskapet kan fattas endast med landskapsregeringens samtycke,

29) smittsamma sjukdomar hos människor, kastrering och sterilisering, avbrytande av havandeskap, konstbe-fruktning, rättsmedicinska undersökningar,

30) behörigheten att vara verksam inom hälso- och sjukvården, apoteksväsendet, mediciner och produkter av läkemedelstyp, narkotiska ämnen samt framställning av gifter och fastställande av deras användningsändamål,

31) smittsamma sjukdomar hos husdjur,

32) förbud mot införande av djur och djurprodukter,

33) förebyggande av införsel av växtförstörare till landet,

34) försvarsväsendet och gränsbevakningen med beaktande av vad som stadgas i 12 §, ordningsmaktens verksamhet för tryggnad av statens säkerhet, försvarstillstånd, beredskap inför undantagsförhållanden,

35) explosiva ämnen till den del rikets säkerhet berörs,

36) skatter och avgifter med de undantag som nämns i 18 § 5 punkten,

37) sedelutgivning och valuta,

38) statistik för rikets behov,

39) arkivalier som härrör från statsmyndigheter med beaktande av vad som stadgas i 30 § 17 punkten,

40) (2004/11) televäsendet, dock så att tillstånd att utöva allmän televerksamhet i landskapet får beviljas av en riksmyndighet endast med landskapsregeringens samtycke,

41) andra än i denna paragraf särskilt nämnda privaträttsliga angelägenheter, om de inte direkt hänförs till ett rättsområde som enligt denna lag hör till landskapets lagstiftningsbehörighet,

42) övriga angelägenheter som enligt grundsatserna i denna lag skall hänföras till rikets lagstiftningsbehörighet.

Ålands Penningautomatförening hade i landskapet Åland anordnat vadhållning och penninglotteri på Internet så att även spelare bosatta i riket kunde delta i dessa penningspel. På de grunder som anförts i Högsta domstolens dom ansågs att lotterierna hade anordnats också i riket. Verkställande direktören, marknadschefen och styrelseordföranden för föreningen ansågs ha gjort sig skyldiga till lotteribrott. **HD 2005:27.**

28 §. Rikslagar som har särskild betydelse för landskapet

Utän lagtingets bifall träder en ändring av grundlag eller annan rikslag inte i kraft i landskapet, såvitt det är fråga om principerna för enskildas rätt att i landskapet äga fast egendom eller tillgångar som hör till näringsverksamhet.

I fråga om lagar som har särskild betydelse för landskapet skall utlåtande inhämtas av landskapet innan lagen stiftas.

29 §. Överföring av lagstiftningsbehörigheten till landskapet
Riket har utöver vad som stadgas i 27 § lagstiftningsbehörighet i fråga om

1) folkbokföring,

2) handels-, förenings- och fartygsregister,

3) (1996/59) arbetspensionsskydd för kommunernas anställda och för förtroendevalda inom kommunalförvaltningen samt arbetspensionsskydd för andra, med de undantag som följer av 18 § 2a punkten, och annan socialförsäkring,

4) annan än i 18 § 13 punkten nämnd alkohollagstiftning,

5) bank- och kreditväsendet,

6) (1996/59) arbetsavtal, med de undantag som beträffande läroavtal följer av 18 § 14 punkten, och samarbete inom företag.

Inom rättsområden som nämns i 1 mom. kan med lagtingens samtycke lagstiftningsbehörigheten helt eller till vissa delar överföras på landskapet genom lag. I en sådan lag skall intas stadganden om de åtgärder som föranleds av överförandet.

Den vars anställningsförhållande till staten berörs av en överföring av behörighet enligt 2 mom. skall, om han samtycker därtill, med bibehållna förmåner överföras till motsvarande uppgift i landskapets tjänst i enlighet med vad som närmare stadgas i förordning.

30 §. Behörighet och förfarande i förvaltningsärenden

Förvaltningen i angelägenheter som faller inom rikets lagstiftningsbehörighet ankommer på riksmyndigheterna med iakttagande av följande:

1) när statstjänster besätts i landskapet skall särskild betydelse tillmätas att den som anställs har kännedom om landskapets förhållanden eller är bosatt i landskapet,

2) i pass som i landskapet utfärdas för den som har hembygdsrätt skall också ingå ordet "Åland",

3) landskapsmyndigheterna deltar i befolkningsskyddet i enlighet med vad som stadgas i en överenskommelseförordning,

4) fullgörandet av arbetsplikt som gäller medborgarna allmänt kan för den som har hembygdsrätt endast åläggas i civila uppgifter inom landskapet,

5) statistiska uppgifter om förhållandena i landskapet som en riksmyndighet har tillgång till skall på begäran tillhandahållas behöriga myndigheter i landskapet,

6) riksmyndigheterna skall se till att landskapet erhåller frekvenser som behövs för radio- och televisionsutsändningar i landskapet,

7) (2004/11) beviljande av tillstånd för utläningar eller utländska sammanslutningar att äga och besitta fast egendom i landskapet eller att idka näring där ankommer på landskapsregeringen, som innan ett sådant ärende avgörs skall inhämta utlåtande av behörig riksmyndighet,

8) (2015/101) de uppgifter som enligt lagstiftningen om förebyggande av införsel till landet av växtförstörare samt lagstiftningen om framställning och användning av gifter ankommer på en riksmyndighet, ska i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag,

9) (2015/101) de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna, ska i landskapet skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag,

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

10) (2004/11) de uppgifter som i riket ankommer på konsumentklagonämnden handhas i landskapet av en särskild av landskapsregeringen tillsatt nämnd,

11) (2010/56) de uppgifter som enligt lagstiftningen om konsumentrådgivning ankommer på magistraterna ska i landskapet skötas av landskapsmyndigheterna i enlighet med avtal mellan landskapet och staten,

12) (2004/11) nya farleder för handelsjöfarten kan inrättas i landskapet endast med landskapsregeringens samtycke med beaktande av vad som bestäms i 62 §,

13) (2004/11) i ärenden som gäller tillstånd att med utländska fartyg idka handelssjöfart i landskapet eller mellan landskapet och det övriga Finland, skall samråd äga rum med landskapsregeringen,

14) (2004/11) vid handläggningen av frågor om fartbegränsningar för handelsfartyg i farleder inom landskapet samt i andra frågor om sjötrafiken som har särskild betydelse för landskapet, skall riksmyndigheterna samråda med landskapsregeringen,

15) (2004/11) frågor som gäller rätt att idka intern lufttrafik i landskapet ankommer på landskapsregeringen, dock så att utlåtande av riksmyndigheterna skall inhämtas,

16) (2004/11) när en riksmyndighet handlägger sådana frågor rörande lufttrafiken som har särskild betydelse för landskapet, skall samråd äga rum med landskapsregeringen,

17) (2004/11) arkivalier härrörande från statsmyndigheter som är verksamma i landskapet får föras bort från landskapet endast efter samråd med landskapsregeringen,

18) (2004/11) beslut av Finlands Bank som kan väntas få särskild betydelse för landskapets näringsliv eller sysselsättningen i landskapet skall om möjligt fattas först efter samråd med landskapsregeringen,

19) (2004/11) landskapsregeringen har rätt att jämte statsrådet vara företräd vid förhandlingar med producenternas centralorganisationer om inkomsten för lantbrukare och fiskare och om styrningen av lantbruksproduktionen och fiskerinäringen,

20) (2004/11) innan beslut fattas om sådana ändringar i importskyddet för lantbruks- och fiskeriprodukter som särskilt kan beröra lantbruksproduktionen och fiskerinäringen i landskapet, skall landskapsregeringen höras,

21) (2004/11) utlåtande av landskapsregeringen skall inhämtas innan tillstånd beviljas till utövande av tillståndspliktig näring, om beviljandet ankommer på en riksmyndighet,

22) (2004/11) innan beslut fattas om indragning av en inrättning eller ett fast arbetsställe vid statens lokalförvaltning i landskapet skall landskapsregeringen höras,

23) insamlande av statistiska uppgifter om Åland för rikets behov skall ske i samarbete med respektive myndigheter i landskapet.

31 §. (2004/11) *Riksmyndigheternas skyldighet att bistå landskapsmyndigheterna*

Riksmyndigheterna är skyldiga att inom gränserna för sin allmänna behörighet på begäran av landskapsregeringen bistå landskapsmyndigheterna vid skötseln av uppgifter som hör till självstyrelsen.

32 §. *Överenskommelseförordningar*

Genom förordning och med landskapsregeringens samtycke kan uppgifter som hör till riksförvaltningen för viss tid eller tills vidare överföras på en landskapsmyndighet eller uppgifter som hör till landskapsförvaltningen överföras på en riksmyndighet (*överenskommelseförordning*). (2004/11)

Om överenskommelsen sägs upp, skall förordningen ändras eller upphävas så snart som möjligt, dock senast inom ett år räknat från dagen för uppsägningen. Ändras eller upphävs förordningen inte inom denna tid, skall överenskommelsen anses ha upphört att gälla ett år efter uppsägningen. En landskapslag som innebär ändring av en överenskommelseförordning får till den del den avviker från överenskommelseförordningen inte tillämpas så länge förordningen är i kraft.

Över förslag till överenskommelseförordningar skall utlåtande av Ålandsdelegationen begäras. Överenskommelseförordningar utfärdas av republikens president. (1995/6)

33 §. (2004/11) *Inhämtande av landskapsregeringens utlåtande*

Innan republikens president, statsrådet, ett ministerium eller någon annan myndighet utfärdar föreskrifter som uteslutande gäller landskapet eller som annars har särskild betydelse för landskapet, skall landskapsregeringens utlåtande i saken inhämtas.

34 §. *Beslutsfattande och föredragning*

I ärenden som gäller landskapets självstyrelse fattar republikens president beslut på det sätt som anges i 58 § grundlagen. (2000/38)

Ärenden som gäller självstyrelsen föredras i statsrådet från justitieministeriet. Ärenden som gäller landskapets ekonomi föredras dock från finansministeriet.

Till föredragande i ärenden som avses i 2 mom. förordnar statsrådet personer som är förtrogna med landskapets självstyrelse.

35 §. *Rättskipning*

Rättskipningen i landskapet ankommer på de domstolar och myndigheter om vilka stadgas i rikslag, om inte något annat följer av 25 eller 26 §.

6 kap. *Språkstadganden*

36 §. *Ämbetsspråket*

Landskapet är enspråkigt svenskt. Ämbetsspråket i stats-, landskaps- och kommunalförvaltningen är svenska.

Ålandsdelegationens ämbetsspråk är svenska. Utlåtanden och avgöranden av högsta domstolen som avses i denna lag skall avfattas på svenska.

Vad som i denna lag stadgas om språket inom statsförvaltningen gäller i tillämpliga delar även för den evangelisk-lutherska kyrkans myndigheter i den mån annat inte följer av kyrkolagen.

37 §. *Rätt att använda finska*

Finska medborgare har rätt att i egen sak inför domstol och andra statsmyndigheter i landskapet använda finska.

38 §. Skriftväxlingsspråk

Skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheterna och statens myndigheter i landskapet skall avfattas på svenska. Detsamma gäller skrivelser och andra handlingar mellan å ena sidan nämnda myndigheter och Ålandsdelegationen och å andra sidan statsrådet, de centrala statsmyndigheterna samt sådana överdomstolar och andra statsmyndigheter vilkas ämbetsdistrikt innefattar landskapet eller en del därav.

Fördrag som enligt 59 § skall tillställas lagtinget för godkännande, kan likväl översändas till landskapet på originalspråket, om fördraget med stöd av lag inte publiceras på svenska. En handling som enligt 59a § skall delges landskapet kan översändas på originalspråket, om den inte ännu översatts till svenska. (1995/6)

Vad som stadgas i 1 mom. om landskapsmyndigheterna gäller även de kommunala myndigheterna i landskapet.

39 §. Översättningar

Domstolarna och Statens ämbetsverk på Åland ska på begäran av sakägare till sina expeditioner foga en översättning till finska. (2010/56)

Är en handling som har tillställts en domstol eller någon annan riksmyndighet avfattad på finska, skall myndigheten vid behov se till att handlingen översätts till svenska.

En enskild sakägare i landskapet har rätt att i ärenden som handläggs av en i 38 § 1 mom. nämnd statsmyndighet i riket till expeditionen få fogad en översättning till svenska i de fall då expeditionen med stöd av den allmänna språklagstiftningen utfärdas på finska.

40 §. Undervisningsspråk

Undervisningsspråket i skolor som bekostas med allmänna medel och får understöd av sådana är svenska, om inte något annat stadgas genom landskapslag.

41 §. Kunskaper i finska

Den som har avlagt examen vid en undervisningsanstalt i landskapet kan, i enlighet med vad som närmare stadgas i förordning, vinna inträde och avlägga examen vid en svensk- eller tvåspråkig undervisningsanstalt vars huvudman är staten eller som erhåller understöd av staten, även om han inte har de kunskaper i finska som krävs för inträde och avläggande av examen.

Se SRF om den kunskap i finska som vid universitet och yrkes- högskola krävs av åländska studerande (FFS 841/2000).

42 §. Statsanställdas språkkunskap

Bestämmelser om den språkkunskap som krävs för statsanställda i landskapet utfärdas med landskapsregeringens samtycke genom förordning av statsrådet. (2004/11)

Staten skall anordna utbildning på svenska för sina anställda i landskapet.

Se SRF om de språkkunskaper som krävs av statsanställda i landskapet Åland (FFS 1218/2007).

43 §. Information och föreskrifter på svenska

Statsrådet skall verka för att behövlig information om varor och tjänster till åländska konsumenter i mån av möjlighet ges på svenska.

Statsrådet skall även se till att bestämmelser och föreskrifter som skall gälla i landskapet finns tillgängliga på svenska.

7 kap. Landskapets ekonomi

44 §. (1996/59) Budget

Lagtinget fastställer budget för landskapet. Närmare bestämmelser om landskapets budget fastställs i landskapslag.

När budgeten fastställs skall lagtinget sträva efter att de sociala förmånerna för landskapets befolkning är minst desamma som i riket.

Om lagtingets rätt att lagstifta om skatter samt om grunderna för avgifter som uppbärs inom landskapsförvaltningen stadgas i 18 § 5 punkten.

45 §. Avräkning

För att täcka utgifterna för självstyrelsen tillförs landskapet årligen av statsmedel ett belopp som fastställs vid en särskild avräkning (*avräkningsbeloppet*).

Avräkningen verkställs årligen i efterhand för varje kalenderår. På avräkningsbeloppet betalas ett årligt förskott.

46 §. Beräkning av avräkningsbeloppet

Avräkningsbeloppet beräknas så att de i statsbokslutet för respektive år redovisade inkomsterna med undantag för upptagna nya statslån multipliceras med ett visst relationstal (*avräkningsgrunden*).

47 §. Avräkningsgrunden och ändring av den

Avräkningsgrunden är 0,45 procent.

Om grunderna för statsbokslutet genomgår ändringar som väsentligt inverkar på avräkningsbeloppets storlek, skall avräkningsgrunden ändras.

Avräkningsgrunden skall höjas,

1) om landskapets utgifter har ökat genom att landskapet övertar förvaltningsuppgifter som ankommer på riket eller, efter överenskommelse med riket, genom att landskapet svarar för verksamhet som helt eller till betydande del tjänar riksintressen,

2) om uppnåendet av självstyrelsens syften orsakar väsentligt ökade kostnader, eller

3) om landskapets förvaltning annars belastas av betydande utgifter som inte hade förutsetts när denna lag stiftades.

Avräkningsgrunden skall sänkas, om riket har övertagit förvaltningsuppgifter som ankommer på landskapet och landskapets utgifter därigenom har minskat.

Om ändring av avräkningsgrunden stadgas i rikslag med lagtingets bifall.

48 §. Extra anslag

På framställning av lagtinget kan extra anslag beviljas för osedvanligt stora engångsutgifter som inte rimligen kan finansieras med landskapets budget. Extra anslag kan beviljas endast för uppgifter som faller inom landskapets behörighet.

49 §. Skattegottgörelse

Överstiger den i landskapet för ett skatteår debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten 0,5 procent av motsvarande skatt i hela riket, tillkommer det överstigande beloppet (*skattegottgörelse*) landskapet.

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

50 §. Upptagande av lån

För landskapets behov kan upptas obligationslån och andra lån.

51 §. Särskilda bidrag

Landskapet skall beviljas bidrag av statsmedel

1) till förhindrande eller undanröjande av sådana väsentliga rubbningar i samhällsekonomin som särskilt drabbar landskapet, samt

2) för täckande av sådana kostnader som föranleds av naturkatastrof, kärnkraftsolycka, oljeutsläpp eller någon annan därmed jämförbar händelse, om inte landskapet skäligen bör bära kostnaderna.

Framställning om bidrag skall göras av landskapsregeringen senast under året efter det kalenderår till vilket utgifterna hänför sig. Ärendet skall om möjligt avgöras inom sex månader efter framställningen. (2004/11)

8 kap. Landshövdingen och Ålandsdelegationen**52 §. Utnämning av landshövdingen**

Till landshövding utnämns en person som har nödvändiga förutsättningar att utöva ämbetet så att landskapet förvaltas väl och statens säkerhet tillvaratas.

Landshövdingen utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Om samförstånd inte uppnås, skall presidenten utse landshövdingen bland fem personer som har föreslagits av lagtinget.

53 §. Tjänstförrättande landshövding

Om tjänsten som landshövding är obesatt eller landshövdingen har förhinder, kan republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman förordna en lämplig person att tills vidare sköta tjänsten.

54 §. Entledigande av landshövdingen

Uppkommer fråga om entledigande av landshövdingen, skall lagtingets talman höras innan beslut fattas.

55 §. Ålandsdelegationens sammansättning och beslutförhet

Ordförande i Ålandsdelegationen är landshövdingen eller någon annan som har förordnats av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Vid förhinder för ordföranden förs ordet av hans suppleant, som likaså förordnas av presidenten efter överenskommelse med lagtingets talman. Till ledamöter i delegationen utser statsrådet och lagtinget vardera två personer och för var och en av dem två suppleanter.

Delegationen är beslutför endast såsom fulltalig.

Delegationen kan höra sakkunniga.

56 §. Ålandsdelegationens uppgifter

Delegationen ger på begäran utlåtanden till statsrådet och ministerierna samt till landskapsregeringen och domstolar. (2004/11)

Delegationen skall avgöra ärenden som avses i 62 §.

Delegationen skall dessutom

1) verkställa den avräkning som avses i 45 §,

2) fastställa skattegottgörelsen enligt 49 § samt

3) bevilja extra anslag enligt 48 § och bidrag enligt 51 § samt besluta om de villkor som möjligen förenas med dem.

Delegationen fastställer storleken på det förskott som nämns i 45 § 2 mom.

Beslut av delegationen i frågor som avses i 3 mom. stadfästs av republikens president. Beslutet skall inom tre månader stadfästas oförändrat eller lämnas utan stadfästelse. Om ett beslut lämnas utan stadfästelse, skall ärendet hänskjutas till delegationen för ny behandling.

57 §. Kostnaderna för Ålandsdelegationen

Landskapet svarar för kostnaderna för Ålandsdelegationen till den del de hänför sig till de ledamöter som lagtinget har utsett. De övriga kostnaderna betalas av statsmedel.

9 kap. Internationella förpliktelser (2004/11)**58 §. (2004/11) Förhandlingar om internationella förpliktelser**

Landskapsregeringen kan hos behörig myndighet göra framställning om förhandlingar om fördrag och andra internationella förpliktelser.

Landskapsregeringen skall underrättas om förhandlingar angående fördrag och andra internationella förpliktelser i fråga om angelägenheter som faller inom landskapets behörighet. Gäller sådana förhandlingar angelägenheter som annars kan ha särskild betydelse för landskapet, skall landskapsregeringen underrättas, om detta lämpligen kan ske. Landskapsregeringen skall, om särskilda skäl finns, ges tillfälle att delta i förhandlingar som avses här.

59 §. (2004/11) Ikraftträdande av internationella förpliktelser

Om ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse som Finland ingår eller förbinder sig till innehåller en bestämmelse i en fråga som enligt denna lag faller inom landskapets behörighet, träder bestämmelsen i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall till den författning genom vilken bestämmelsen sätts i kraft.

Står bestämmelsen i strid med denna lag, träder den i kraft i landskapet endast om lagtinget ger sitt bifall med ett beslut som fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna och lagen om sättande i kraft av förpliktelsen antas av riksdagen i den ordning 95 § 2 mom. grundlagen anger för lagförslag om sättande i kraft av en internationell förpliktelse som gäller grundlagen. Gäller bestämmelsen endast det språk på vilket landskapsmyndigheterna skall stå i förbindelse med utläningar eller utländska myndigheter, behandlas lagförslaget dock i vanlig lagstiftningsordning i riksdagen.

Lagtinget kan bemyndiga landskapsregeringen att ge bifall som avses i 1 mom.

9a kap. Ärenden som gäller Europeiska unionen (1995/6)**59a §. (2004/11) Beredning av nationella ställningstaganden**

Landskapsregeringen har rätt att delta i beredningen vid statsrådet av Finlands ställningstaganden till beslut som fattas inom Europeiska unionen, om beslutanderätten annars enligt denna lag skulle höra till landskapets behörighet eller om saken på något annat sätt kan ha särskild betydelse för landskapet. För den händelse landskapets och rikets ståndpunkter i frågor som enligt denna lag hör till landskapets behörighet inte kan samordnas, skall landskapets ståndpunkt på begäran av

landskapsregeringen delges när Finlands ställningstaganden presenteras i Europeiska unionens institutioner.

Om det beslut som skall fattas inom Europeiska unionen helt eller delvis gäller tillämpning av Europeiska gemenskapens gemensamma politik på Åland, formulerar landskapsregeringen innehållet i Finlands ställningstagande till den del saken enligt denna lag annars skulle höra till landskapets behörighet.

Landskapsregeringen skall underrättas om beredningen inom Europeiska unionen av de ärenden som avses i 1 mom. Landskapsregeringen skall också på begäran ges tillfälle att delta i Finlands delegations arbete när frågor som enligt denna lag hör till landskapets behörighet bereds inom Europeiska unionen.

Lagtinget kan i frågor som hör till landskapets behörighet delge riksdagen ett motiverat yttrande om huruvida ett utkast till lagstiftningsakt från Europeiska unionen är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Lagtingets ståndpunkt ska tillställas Europeiska unionens institutioner. (2012/12)

59b §. (2004/11) *Genomförande av beslut som har fattats inom Europeiska unionen*

När åtgärder vidtas i Finland med anledning av beslut som har fattats inom Europeiska unionen är lagstiftningsbehörigheten och behörigheten i förvaltningsärenden fördelad mellan landskapet och riket på det sätt som följer av denna lag.

Landskapsmyndigheterna och riksmyndigheterna skall samråda, om de åtgärder de kommer att vidta är beroende av varandra. Om endast en åtgärd kan vidtas i medlemsstaten i ett förvaltningsärende där både landskapet och riket har behörighet enligt denna lag, fattas beslutet om åtgärden av riksmyndigheten. Beslutet skall fattas efter samråd med landskapsmyndigheten så att samförstånd eftersträvas och landskapsmyndighetens ståndpunkter så långt som möjligt blir beaktade. Är landskapsmyndigheten och riksmyndigheten inte överens om vilka åtgärder som bör vidtas i en fråga som avses i detta moment, kan en rekommendation till avgörande begäras av Ålandsdelegationen.

Får medlemsstaterna enligt gemenskapsrätten i något fall där både landskapet och riket har behörighet utse endast en förvaltningsmyndighet, utser riket denna myndighet. När denna myndighet fattar ett beslut som annars skulle höra till landskapets behörighet, skall beslutet fattas i enlighet med landskapsregeringens ståndpunkt.

Landskapsregeringen har rätt att stå i kontakt med Europeiska gemenskapernas kommission i ärenden som hör till landskapets behörighet och som gäller verkställighet i landskapet av beslut som har fattats inom Europeiska unionen. Landskapsregeringen och statsrådet kommer närmare överens om hur statsrådet skall informeras om sådana kontakter.

I en behörighetskonflikt mellan jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsregering var frågan om riksmyndigheten var behörig att verkställa en fördelning mellan riket och landskapet Åland av den fiskekvot som Europeiska unionen tilldelat Finland. Högsta domstolen ansåg att ärendet var sådant att riksmyndigheten kunde fatta beslutet om fördelningen även utan samförstånd mellan rikets och landskapets myndigheter. **HD 2017:47.** (Omröstn.)

59c §. (2009/62) *Landskapets ställning i ärenden som gäller fördragsbrott och i mål som behandlas i Europeiska gemenskapernas domstol*

Riksmyndigheterna bereder i samverkan med landskapsregeringen innehållet i Finlands svar på ställningstaganden av Europeiska gemenskapernas kommission angående brister vid fullgörandet av medlemsstatens skyldigheter till den del fullgörandet hör till landskapets behörighet samt Finlands ställningstaganden som i ett sådant ärende framförs vid Europeiska gemenskapernas domstol.

Om landskapets och rikets ståndpunkter inte kan samordnas i ett ärende som avses i 1 mom., ska Finlands svar och ställningstagande på landskapsregeringens begäran utformas så att landskapets ståndpunkt framgår. Har talan i ett ärende som avses i 1 mom. väckts på grund av en åtgärd eller underlåtelse från landskapets sida, ska en representant från landskapet ges rätt att delta i det muntliga förarbetet vid domstolen.

Landskapsregeringen kan göra en motiverad framställning hos statsrådet om att Finland ska delta i en anhängig rättegång vid Europeiska gemenskapernas domstol eller väcka talan vid domstolen när det gäller frågor som hör till landskapets behörighet eller annars kan ha särskild betydelse för landskapet.

59d §. (2004/11) *Landskapets nationella ansvar*

Har Europeiska gemenskapernas domstol dömt finska staten att betala ett standardbelopp, ett vite eller något motsvarande penningbelopp, är landskapet ansvarigt för detta belopp gentemot riket till den del en åtgärd eller försummelse från landskapets sida är orsak till domen.

Är finska staten utifrån sitt ansvar som medlemsstat skyldig att betala tillbaka gemenskapsmedel till Europeiska gemenskapen, är landskapet ansvarigt för beloppet gentemot riket till den del förvaltningen eller övervakningen av de återbetalade medlen hörde till landskapet.

Är finska staten skyldig att betala ersättning till enskilda för en skada som orsakats av att de gemenskapsrättsliga förpliktelserna i ett ärende inom landskapets behörighet genomförts bristfälligt eller oriktigt, är landskapet till denna del ansvarigt för ersättningen gentemot staten.

Riket och landskapet kan jämka de ansvarsbelopp som avses i 1-3 mom. En tvist om ansvaret behandlas som förvaltningstvistemål vid Ålands förvaltningsdomstol enligt vad som föreskrivs i 12 kap. förvaltningsprocesslagen (586/1996) och i denna paragraf.

59e §. (2004/11) *Europeiska gemenskapens regionkommitté*

Till en av Finlands representanter i Europeiska gemenskapens regionkommitté skall föreslås en kandidat som landskapsregeringen utser.

10 kap. Särskilda stadganden

60 §. *Lagenligheten av landskapsförordningar samt behörighetskonflikter*

Om ett stadgande i en landskapsförordning står i strid med landskapslag eller i landskapet tillämplig rikslagstiftning, får det inte tillämpas av myndigheterna.

A 1 Självstyrelselag (1991:71) för Åland

Uppstår meningsskiljaktighet angående en landskaps- eller riksmyndighets behörighet att vidta en viss förvaltningsåtgärd, avgörs frågan på framställning av landskapsregeringen eller riksmyndigheten av högsta domstolen, sedan utlåtande har inhämtats av myndigheten i fråga och Ålandsdelegationen. (2004/11)

Landskapsstyrelsen ansågs inte ha överskridit sin behörighet genom beslut om att på angivna villkor tillåta anordnande av spel på försök på Internet. **HD 2001:38.**

60a §. (1995/6) *Sekretess*

Rikslagstiftningen gäller för sekretess och handlingars offentlighet i frågor som avses i 9 och 9a kap.

Se L om offentlighet i myndigheternas verksamhet (FFS 621/1999).

60b §. (2004/11) *Tjänsteåtal*

Lantrådet och ledamöter av landskapsregeringen åtalas för tjänstefel vid Åbo hovrätt.

61 §. *Statens mark och byggnader*

Behöver staten mark i landskapet för egentlig statsförvaltning, skall landskapet tillhandahålla lämpliga områden. Om landskapet inte tillhandahåller områden, är staten oförhindrad att utan landskapets medverkan förvärva behövlig mark.

Om sådan mark som avses i 1 mom. inte längre behövs för egentlig statsförvaltning, övergår statens rätt till landskapet, varvid byggnader och anläggningar som blivit obehövliga tillfaller landskapet om de inte flyttas bort.

Om tillhandahållande av mark enligt 1 mom. och om övertagande av mark och annan egendom enligt 2 mom. skall respektive ministerium och landskapsregeringen överenskomma. (2004/11)

Vid inlösen av fast egendom för statens behov tillämpas rikets lag.

Senaten hade år 1875 fattat beslut om att några kronoholmar på Åland skulle underläggas hemmanen i en by. Genom beslutet hade hemmanen fått en bestående rätt att nyttja holmarna. Efter 1875 hade kronojordens betydelse minskat till följd av lagstiftning och åtgärder av myndighet, men den ständiga nyttjanderätten till kronojord hade dock inte övergått till en sådan äganderätt som förutsätts i lagen om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång. På talan av landskapet Åland ogiltigförklarades de lagfarter som hade beviljats holmarnas nuvarande innehavare. **HD 1989:73.** (Omröstn.)

Senaten hade år 1876 förordnat att en kronoholme på Åland skulle underläggas ett hemman, som därigenom fick en bestående rätt att nyttja holmen. Holmen hade varit en fastighet av krononatur till år 1979, då dess natur ändrats till skattenatur. A, som då besatt lägenheten, beviljades år 1980 lagfart på densamma. B köpte lägenheten och beviljades lagfart år 1996. Fråga om förutsättningarna för viss tids hävd enligt 21 § 1 mom. lagen om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång (86/1930). **HD 2003:43.**

62 §. *Meningsskiljaktighet i vissa fall*

Uppstår meningsskiljaktighet i en fråga som avses i 30 § 12 punkten eller 61 § 1 eller 2 mom., avgörs saken av Ålandsdelegationen.

63 §. *Landskapets rätt till arv*

Om det inte finns någon arvinge till den som vid sitt frånfalle var fast bosatt i landskapet, tillfaller arvet landskapet Åland. Fast egendom eller därmed jämförbar annan egendom, som landskapet har fått i arv, som finns utanför landskapet och som inte behövs för att täcka boets skulder, skall dock överlåtas till staten.

Se 5 kap. ärvdabalk (FFS 40/1965).

64 §. *Examen i annat nordiskt land*

Genom förordning kan stadgas att en examen som utgör behörighetsvillkor för statstjänst i landskapet kan ersättas med en jämförbar examen i Danmark, Island, Norge eller Sverige.

65 §. *Statlig näringsverksamhet och vissa tjänster i landskapet*

Förbehålls staten, en självständig statsanstalt eller ett samfund i vilket staten har avgörande inflytande ensamrätt att utöva sådan näringsverksamhet som enligt 27 och 29 §§ regleras genom rikslagstiftning, kan genom förordning stadgas att landskapet eller ett samfund där landskapet har avgörande inflytande skall ha samma rätt att utöva motsvarande näring på Åland, om det inte föreligger vägande skäl mot detta.

Vad som i 30 § 1 punkten, 42 § 1 mom. och 64 § stadgas om statstjänst gäller även tjänster i landskapet vid självständiga statsanstalter. Detsamma gäller också, på det sätt som stadgas genom förordning, för tjänster i samfund i vilka staten har avgörande inflytande.

66 §. *Skattefrihet för landskapet*

I fråga om skattefrihet och andra därmed jämförbara förmåner åtnjuter landskapet samma rätt som staten.

Posten på Åland var, med beaktande av stadgandet i 66 § självstyrelselagen för Åland, ett affärsverk jämförbart med ett sådant statligt affärsverk på vilket tillämpas lagen om statens affärsverk. Därför skulle Posten på Åland betala arbetsgivares socialskyddsavgift enligt den procentsats som gällde för nämnda statliga affärsverk. **HFD 1994 A 2.**

67 §. *Införande av kommunal rösträtt i vissa fall*

Under de förutsättningar som anges i landskapslag medges finska medborgare som saknar hembygdsrätt samt danska, isländska, norska och svenska medborgare rösträtt och valbarhet vid val av förtroendevalda inom kommunalförvaltningen. Sådant rösträtt och valbarhet kan på samma sätt medges medborgare i andra stater. (1995/6)

Beslut om antagande av en landskapslag som avses i 1 mom. skall fattas med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

Se LL (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt.

68 §. *Valkrets*

Vid riksdagsmannaval och vid val av republikens president utgör landskapet en valkrets. Om dessa val stadgas särskilt.

69 §. *Ändring av självstyrelselagen. Landskapslagar som antas med kvalificerad majoritet*

Denna lag kan inte ändras eller upphävas annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget, inte heller kan avvikelser från den göras på något annat sätt. Besluten skall i riksdagen fattas i den ordning som gäller vid ändring eller upphävande av grundlag och i lagtinget med en majoritet om minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. (2000/38)

I landskapslag kan stadgas att beslut om antagande av landskapslag skall fattas av lagtinget med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. En landskapslag där ett sådant stadgande ingår skall antas i samma ordning.

11 kap. Ikraftträdelse- och övergångsstadganden

70 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom denna lag upphävs självstyrelselagen för Åland av den 28 december 1951 (670/1951) jämte senare ändringar (*den äldre lagen*), samt lagen den 16 februari 1979 om tillämpningen i landskapet Åland av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (182/1979) och övriga stadganden som står i strid med denna lag.

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft. Lagtinget kan redan innan lagen träder i kraft vid antagande av landskapslag tillämpa denna lags stadganden. En sådan landskapslag blir dock inte gällande förrän denna lag har trätt i kraft.

Ålandsdelegationen som utses enligt denna lag sköter också de uppgifter som enligt den äldre lagen ankommer på Ålandsdelegationen.

71 §. *Tidigare stadgandens giltighet*

Har genom denna lag eller med stöd av den till rikslagstiftningen hänförs ett rättsområde som tidigare reglerats genom landskapslag, eller till landskapets lagstiftningsbehörighet överförs ett område som tidigare har reglerats genom rikslagstiftning, skall landskapslag eller rikslagstiftning, som inom detta rättsområde tillkommit innan denna lag har trätt i kraft, fortfarande tillämpas i landskapet till dess den upphävs, landskapslagen genom förordning och rikslagstiftning genom landskapslag.

Enligt 18 § 21 och 25 punkterna i den år 1991 givna självstyrelselagen för Åland hade landskapet Åland behörighet att lagstifta om beläggande av rattfylleri med frihetsstraff. Då det i landskapet inte hade utfärdats sådana straffstadganden skulle det i landskapet enligt övergångsstadgandena i den nämnda nya självstyrelselagen tillämpas strafflagens stadganden om rattfylleri i den lydelse de hade då självstyrelselagen trädde i kraft. **HD 1996:106.**

I självstyrelselagen för Åland hade landskapet givits lagstiftningsbehörighet beträffande vägar. Då det i landskapet inte hade utfärdats stadganden om enskilda vägar, skulle 38 b § lagen om enskilda vägar tillämpas i landskapet i den lydelse lagrummet hade då självstyrelselagen trädde i kraft. **HD 2005:18.**

72 §. *Hembygdsrätt*

Den som när denna lag träder i kraft har sitt egentliga bo och hemvist i landskapet har rätt att på ansökan hos landskapsregeringen erhålla hembygdsrätt i enlighet med den äldre lagens bestämmelser därom. (2004/11)

I fråga om hembygdsrätt följer adoptivbarn sina adoptivföräldrar även då barnet har adopterats innan denna lag träder i kraft.

73 §. *Utövande av näring*

Den som när denna lag träder i kraft har sitt egentliga bo och hemvist i landskapet har rätt att, sedan han utan avbrott varit bosatt under fem år i landskapet, utöva näring i landskapet med stöd av stadgandena i den äldre lagen.

Enskilda personer, bolag, andelslag, föreningar, andra sammanslutningar och stiftelser, som när denna lag träder i kraft utövar näring i landskapet med stöd av stadgandena i den äldre lagen, har rätt att även framdeles utöva näring enligt den äldre lagen.

74 §. *Behandling av ärenden vid övergång av behörighet*

Ett ärende som är anhängigt när behörighet enligt denna lag övergår från en myndighet till en annan skall slutbehandlas av den myndighet där ärendet är anhängigt, varvid den lagstiftning som gällde före överföringen skall iakttas.

Då ändring söks i en myndighets avgörande som har givits innan behörigheten övergick skall den äldre lagen och annan tillämplig tidigare lag följas.

75 §. *Statsanställda*

Den vars uppgifter i ett anställningsförhållande till staten enligt denna lag har överförts till landskapet skall, om han samtycker därtill, med bibehållna förmåner överflyttas till motsvarande uppgifter i landskapets tjänst i enlighet med vad som stadgas genom förordning.

Till dess en förordning som avses i 42 § 1 mom. har givits, skall om den språkkunskap som krävs av den som anställs i statens tjänst i landskapet gälla vad som när denna lag träder i kraft stadgas i den äldre lagen och i lagstiftningen om den språkkunskap som skall av statstjänsteman fordras.

Den som när denna lag träder i kraft är anställd i statens tjänst i landskapet är utan hinder av en förordning som utfärdats med stöd av 42 § 1 mom. fortfarande behörig att inneha anställningen.

76 §. *Upphävd (2004/11).*

77 §. *Ordinarie finansiell utjämning, extraordinarie anslag och ändring av avräkningsgrunden*

Ordinarie utjämning enligt den äldre lagen verkställs sista gången för året innan denna lag träder i kraft.

Till extraordinarie anslag som har blivit stadfast innan denna lag träder i kraft kan tillägg beviljas under två år efter ikraftträdandet.

Avräkningsgrunden skall ändras, om grunderna för statsbokslutet innan lagen träder i kraft genomgår ändringar enligt 47 § 2 mom.

78 §. *Mark, byggnader och anläggningar*

Vad som stadgas i 61 § 2 mom. gäller även mark, byggnader och anläggningar som när denna lag träder i kraft används för egentlig statsförvaltning.

Genom förordning kan stadgas att annan staten tillhörig mark, byggnad eller anläggning än sådan som avses i 1 mom. övergår till landskapet.

79 §. *Lös egendom*

Då en landskapsmyndighet enligt denna lag övertar en statsmyndighets verksamhet, skall statsmyndighetens lösa egendom i landskapet, vilken behövs för verksamheten, utan ersättning överlätas till landskapet.

Ikraftträdandebestämmelse (1996/59):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997.

De förändringar av pensionsskyddet som mellan den 1 januari 1993 och den dag denna lag träder i kraft genom landskapslag gjorts gällande för landskapets anställda och andra som omfattas av landskapets pensionssystem skall inte tillämpas på de arbetspensioner som intjänats för landskapets privaträttsligt anställda under motsvarande tidsperiod.

A 2 Jordförvärvslag (1975:7) för Åland

Den som när denna lag träder i kraft är eller har varit anställd hos en privat arbetsgivare vilken tillhandahåller en kommun eller ett kommunalförbund socialvårdstjänster och som med stöd av den äldre självstyrelselagen för Åland (670/51) omfattas av landskapets pensionssystem samt anställts före den 1 januari 1994 skall omfattas av landskapets pensionssystem enligt 2 mom.

Den som när denna lag träder i kraft är eller har varit anställd vid någon annan privat landskapsunderstödd institution än en sådan som avses i 3 mom. och omfattas av landskapets pensionssystem enligt landskapslag utfärdad medan den äldre självstyrelselagen för Åland var i kraft skall omfattas av landskapets pensionssystem enligt 2 mom.

Ikraftträdandebestämmelse (2004/11):

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2004. Lagens 25 § 1 mom. om anförande av besvär hos Ålands förvaltningsdomstol över ett beslut av en myndighet under landskapsregeringen tillämpas dock bara på besvär som anförts över beslut som givits efter lagens ikraftträdande.

Vad som i andra lagar och förordningar sägs om Ålands landskapsstyrelse skall efter ikraftträdandet avse Ålands landskapsregering.

A 2 Jordförvärvslag (1975:7) för Åland (1991/72)

(FFS 3/1975) (FFS 1145/1991) (FFS 76/2000)

1 §. För att förverkliga den åländska befolkningens rätt till jordbesittningen på Åland gäller angående förvärv och besittning av fast egendom i landskapet i denna lag stadgade inskränkningar.

2 §. (1991/72) Personer som inte har åländsk hembygdsrätt samt bolag, andelslag, föreningar, andra sammanslutningar, anstalter, stiftelser eller samfund får inte utan tillstånd av [landskapsstyrelsen] med äganderätt förvärva eller med stöd av legoavtal eller något annat avtal besitta fast egendom i landskapet. Genom landskapslag kan stadgas om undantag från detta.

Vad denna lag stadgar om förvärv av fast egendom skall även gälla en outbruten del av en fastighet samt förvärv genom överlåtelse av andel i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom.

Den som förlorar sin hembygdsrätt behöver inte med anledning härav tillstånd för att besitta fast egendom med stöd av ett redan ingånget legoavtal eller något annat avtal så länge avtalet är i kraft. På en förlängning av avtalet tillämpas dock 1 mom.

Vid inlösen av tillandning i landskapet Åland enligt 243 § lagen om skifte överfördes tillandningen till en lägenhet tillhörig en utländsk medborgare. De i lagen om utlänningsars samt vissa sammanslutningars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier samt i lagen om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland stadgade inskränkningarna rörande förvärvande av fast egendom ägde härvid inte tillämpning. **HD 1981 II 85.**

Sökandena, svenska medborgare utan åländsk hembygdsrätt, var genom arvsavsägelse från far delägare i sin farmors dödsbo,

vilket ingick hälften av en fastighet på Åland. Ansökan gällde tillstånd att som gåva av far få förvärva faderns andel i farfars dödsbo innefattande den resterande hälften av fastigheten samt en annan fastighet. Landskapsregeringen avlog ansökan då gåvogivaren enligt landskapsförordningen om jordförvärvstillstånd ska ha varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta års tid. Högsta förvaltningsdomstolen uttalade att med beaktande av fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen, protokoll om Åland, artikel 1 samt bestämmelserna i 4 § 2 mom landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd och syftet med landskapslagen om jordförvärvstillstånd kunde bestämmelserna i 4 § 2 mom inte åberopas som grund för avslag på en ansökan om jordförvärvstillstånd. **HFD 27.12.2007 liggare 3352 (2007:90).**

3 §. (1991/72) Utan hinder av denna lag får bröstarvinge och make genom arv förvärva egendom som avses i 2 § och, om de är delägare i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom, förvärva andelar i dödsboet. Vid avvitrning som förrättas efter en make får den efterlevande utan hinder av denna lag förvärva egendom på grund av giftorätt. Genom landskapslag stadgas under vilka förutsättningar en bröstarvinge eller make utan hinder av denna lag med stöd av testamente kan förvärva egendom som avses i 2 §. Likaså stadgas genom landskapslag under vilka förutsättningar en make kan äga eller besitta sådan egendom tillsammans med den andra maken som har hembygdsrätt samt under vilka förutsättningar en make kan äga eller besitta sådan egendom när makarnas samlevnad har upphört eller efter äktenskapsskillnad.

Är någon annan än en bröstarvinge eller den efterlevande maken delägare i ett dödsbo som äger eller besitter fast egendom och har en sådan delägare inte hembygdsrätt, kan [landskapsstyrelsen], om dödsboet inte har skiftats inom två år från dödsfallet och dödsbodelägaren inte har beviljats tillstånd enligt 2 § 1 mom., med samma rätt som en dödsbodelägare yrka skifte av dödsboet. Angående rätten att besitta fast egendom som vid skiftet har tillfallit en här nämnd dödsbodelägare gäller i övrigt vad som i denna lag stadgas om förvärv av fast egendom.

I 2 § nämnd egendom som utgör pant eller säkerhet för en obetald fordran kan utan tillstånd förvärfvas av en bank för högst fem år. Sedan denna tid har löpt ut skall i fråga om förvärvet iakttas vad som i övrigt stadgas i denna lag.

4 §. Tillstånd, som avses i 2 § skall sökas hos [landskapsstyrelsen]. Har överlåtelsehandling eller annat avtal redan upprättats, skall tillstånd sökas inom tre månader från det handlingen undertecknades. Handlingen eller avskrift därav skall bifogas ansökan.

[Landskapsstyrelsen] kan utan hinder av vad i 1 mom. angående tid för ansökan om tillstånd är stadgat behandla tillståndsansökan, som gjorts efter tidens utgång, om på grund av ansökan särskilda skäl därtill anses föreligga.

Innan [landskapsstyrelsen] till slutlig prövning upp- tar ansökan om tillstånd skall utlåtande införskaffas av den kommun i vilken fastigheten är belägen.

5 §. Har tillstånd för förvärv av fast egendom icke sökts, skall [landskapsstyrelsen] meddela den, som underlåtit att inlämna ansökan, att egendomen inom sex månader från den dag meddelandet bevisligen kommit honom

tillhanda skall överlåtas till någon, som har rätt att förvärva densamma, vid äventyr att den eljest försäljes på offentlig auktion. Samtidigt skall tillkännagivas, att tillståndsansökningen inom sagda tid kan sändas till [landskapsstyrelsen], varvid de i 4 § 2 mom. avsedda särskilda skälen även bör framläggas i ansökningen. Är vederbörandes postadress icke känd, sändes meddelandet till ifrågovarande fastighet.

Har de förhållanden, på grund av vilka vederbörandes rätt att förvärva fast egendom är inskränkt, icke upphört, skall [landskapsstyrelsen] efter utgången av den i 1 mom. avsedda tiden om sex månader förordna om egendomens försäljning på offentlig auktion för ägarens räkning.

6 §. Har [landskapsstyrelsen] avslagit ansökan om tillstånd rörande förvärv av fast egendom och har egendomen icke inom sex månader därefter överlåtits till någon som har rätt att äga sagda egendom, skall [landskapsstyrelsen], om icke de förhållanden som inskränker vederbörandes rätt att äga fast egendom upphört, förordna om offentlig auktion med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 5 § 2 mom. är stadgat. Till [landskapsstyrelsens] beslut om att ansökan avslagits, vilket skall tillställas sökanden, skall fogas tillkännagivande om vad i detta moment till efterrättelse är stadgat.

Den som överlåtit fast egendom är icke berättigad att klandra fångat på den grund att detta strider mot stadgandena i denna lag.

7 §. Upplåtes fast egendom enligt lego- eller annat avtal till i 2 § avsedd person, sammanslutning, anstalt, stiftelse eller samfund och har tillstånd icke sökts såsom i 4 § stadgas, skall [landskapsstyrelsen] meddela legotagaren och legogivaren, att avtalet inom sex månader från den dag meddelandet bevisligen kommit honom tillhanda bör upphävas vid äventyr att avtalet förklaras ogiltigt och obehörig besittare vräkes från egendomen. Samtidigt skall tillkännagivas, att tillståndsansökningen inom sagda tid kan sändas till [landskapsstyrelsen], varvid de i 4 § 2 mom. avsedda särskilda skälen även bör framläggas i ansökningen. Är vederbörandes postadress icke känd, sändes meddelandet till ifrågovarande fastighet.

Har de förhållanden, på grund av vilka vederbörandes rätt att besitta fast egendom är inskränkt, icke upphört, skall [landskapsstyrelsen] efter utgången av den i 1 mom. nämnda tiden om sex månader förordna, att avtalet är ogiltigt och vidtaga åtgärd för att obehörig besittare vräkes.

Har [landskapsstyrelsen] avslagit ansökan om tillstånd att besitta fast egendom och har det avtal, på vilket besittningen grundar sig, icke inom sex månader därefter upphävts, skall [landskapsstyrelsen] förfara som i 2 mom. stadgas.

8 §. Då i 2 § nämnt tillstånd meddelas, kan det beviljas på de villkor [landskapsstyrelsen] med avseende fäst vid lagens i 1 § nämnda syftemål prövar nödigt föreskriva. Härvid kan som villkor jämväl föreskrivas, att fastigheten icke utan [landskapsstyrelsens] medgivande får användas för annat än i tillståndsansökan angivet ändamål.

9 §. Har genom laga kraft vunnet domstolsutslag fastställts att någon som har fång på fast egendom är mellanhand för annan, vars rätt att äga egendomen är underkastad i denna lag stadgade inskränkningar, i det han huvudsakligen för dennes räkning uppträder såsom ägare (bulvan), skall [landskapsstyrelsen], därest egendomen icke inom sex månader överlättes till någon som är berättigad att äga densamma, förordna att den skall försäljas på offentlig auktion. Sådant förordnande gäller oaktat fastigheten har överlåtit till annan efter sagda tid.

Har på i 1 mom. nämnt sätt fastställts, att någon på grund av lego- eller annat avtal såsom bulvan för annans räkning besitter fast egendom, skall [landskapsstyrelsen] omedelbart vidtaga åtgärder för vräkning av innehavaren.

Talan angående fastställande av i 1 och 2 mom. nämnda förhållanden skall av allmän åklagare väckas vid domstol på den ort, där egendomen är belägen. Domstol åligger att utan dröjsmål tillställa [landskapsstyrelsen] avskrift av sitt utslag.

10 §. Vad i 9 § 1 mom. är stadgat skall jämväl äga tillämpning i det fall att genom laga kraft vunnet domstolsutslag fastställts att den, som erhållit i 2 § nämnt tillstånd att förvärva fast egendom, brutit mot i tillståndsbeslutet med stöd av 8 § uppställt villkor.

Vad i 9 § 2 mom. är stadgat skall jämväl äga tillämpning i det fall att på ovan i 1 mom. nämnt sätt fastställts att den, som beviljats tillstånd att på grund av lego- eller annat avtal besitta fast egendom, brutit mot i tillståndsbeslutet uppställt villkor.

Talan angående fastställande av i 1 och 2 mom. nämnda förhållanden skall av allmän åklagare på anmälan av [landskapsstyrelsen] väckas vid domstol på den ort där egendomen är belägen. Domstol åligger att utan dröjsmål tillställa [landskapsstyrelsen] avskrift av sitt utslag.

På särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] avstå från i 3 mom. nämnd anmälan under förutsättning att rättelse skett i fråga om villkorets iakttagande.

11 §. Då i 9 och 10 §§ avsedd talan upptages till behandling vid domstol, skall därom göras anteckning i protokollet över inteckningsärenden.

12 §. Beträffande auktion, som förrättas på grund av stadgandena i denna lag, skall med nedan i denna paragraf nämnda undantag i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om försäljning i utmätningsväg är stadgat.

Fast egendom må icke försäljas till i 2 § nämnd person eller sammanslutning, såframt denna icke därförinnan erhållit rätt att äga densamma. Äger auktionsförrättare icke kännedom därom, huruvida den som vid auktionen gjort högsta anbudet är berättigad att äga fast egendom i landskapet, och har honom icke före auktionens avslutande företetts utredning därom, skall han efter auktionens slut, anskaffa sådan utredning på bekostnad av den, som gjort anbudet. Framgår härvid att denna icke har rätt att äga fast egendom, skall ny auktion förrättas, varvid i tillämpliga delar skall gälla vad i 5 kap. 45 § 2 mom. utskökningslagen är stadgat. Då auktionen förrättas med stöd av 9 § har fastighetens ägare icke rätt att inropa densamma.

A 3 LL (2003:68) om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd

I kungörelse och kallelsebrev, som utfärdas beträffande auktion på fast egendom, bör angivas att auktionen förrättas på grund av denna lag och med i 2 mom. angiven begränsning.

13 §. Polismyndighet och annan vederbörande myndighet åligger övervaka, att fast egendom icke förvärvs eller besittes i strid med bestämmelserna i denna lag eller i strid med villkoren i [landskapsstyrelsens] tillståndsbeslut ävensom att sådana bulvanförhållanden som nämnes i 9 § icke förekommer och att stadgandena i denna lag även i övrigt iakttagas.

Häradsskrivaren i Ålands härad åligger att till [landskapsstyrelsen] översända avskrift av de journalutdrag rörande i denna lag avsedda fastighetsöverlåtelse vilka offentligt köpvittne tillställt honom.

14 §. Den som i landskapet Åland söker lagfart eller in-teckning eller registrering till säkerhet för legoavtals bestånd skall förutom i lag eller annorstädes föreskriven utredning förete antingen utredning därom att han innehar åländsk hembygdsrätt eller att sökanden meddelats i 2 § avsett tillstånd.

15 §. Den som beviljats i 2 § avsett tillstånd är skyldig att vid granskning som verkställs på förordnande av [landskapsstyrelsen], visa att i stöd av 8 § föreskrivet villkor iakttagits.

16 §. Över ändamålsenligheten av [landskapsstyrelsens] med stöd av denna lag fattade beslut får besvär icke anföras.

17 §. (2000/39) Denna lag kan inte ändras eller upphävas annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget, inte heller kan avvikelser från den göras på något annat sätt. Besluten skall i riksdagen fattas i den ordning som gäller vid ändring eller upphävande av grundlag och i lagtinget med en majoritet om minst två tredjedelar av de avgivna rösterna.

18 §. Denna lag träder i kraft den 1 februari 1975 och genom densamma upphäves lagen den 28 december 1951 om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fastighet i landskapet Åland (671/1951).

På överlåtelse av fastighet i landskapet Åland, som skett innan denna lag trätt i kraft, skall likväl stadgandena i lagen om utövande av lösningsrätt vid överlåtelse av fast egendom i landskapet Åland även därefter äga tillämpning.

Vid förlängning av giltighetstiden för legoavtal, som ingåtts före denna lags ikraftträdande, skall stadgandena i denna lag äga tillämpning.

Ikraftträdandebestämmelse (1991/72):

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

På sådana förvärv av egendom som avses i denna lag och som har skett innan lagen trätt i kraft tillämpas den tidigare lagen.

Vid förlängning av giltighetstiden för ett legoavtal eller något annat avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft skall denna lag tillämpas.

A 3 Landskapslag (2003:68) om jordförvävrätt och jordförvärvstillstånd

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Tillämpningsområde

Utöver vad som stadgas i jordförvärvslagen (1975:7) för Åland skall bestämmelserna i denna lag tillämpas på rätten att äga och besitta fast egendom i landskapet Åland.

2 kap. Jordförvävrätt

2 §. Definition

Med jordförvävrätt avses i denna lag rätt att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendeavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

3 §. Jordförvävrätt med stöd av jordförvärvslagen för Åland

Fysiska personer med åländsk hembygdsrätt har jordförvävrätt med stöd av jordförvärvslagen för Åland. I lagen finns även bestämmelser om rätt för bröstarvinge och make att genom arv förvärva fast egendom.

4 §. Bröstarvingar

En bröstarvinge har jordförvävrätt till egendom som förvärvats genom testamente.

En bröstarvinge har, oberoende av tidigare markinnehav, jordförvävrätt till fast egendom som förvärvats som ett eller flera förskott på arv och som uppgår till sammanlagt högst tre hektar, förutsatt att överlåtaren har lagfart på egendomen och har varit ägare till den under minst åtta år vid tidpunkten för överlåtelsen.

5 §. Efterlevande make och maka

En efterlevande make eller maka har jordförvävrätt till egendom som förvärvats genom testamente.

6 §. Makar

Den som har hemort i landskapet men saknar åländsk hembygdsrätt har tillsammans med sin make eller maka, om denna har hembygdsrätt, jordförvävrätt till ett markområde som är under 4.000 m² stort och som är avsett för makarnas gemensamma fasta boende.

En make eller maka som saknar åländsk hembygdsrätt har för sitt fasta boende jordförvävrätt till ett markområde som är under 4.000 m² stort och som han eller hon tillskiftats vid avvittring efter äktenskapskillnad.

7 §. Övriga arvingar

En arvlätares föräldrar, syskon, halvsyskon samt bröstarvingar till dem har jordförvävrätt till ett markområde som är under 4.000 m² stort och som förvärvats genom arv.

8 §. Hyresgäster

En hyresgäst har jordförvävrätt för att med stöd av ett hyresavtal besitta samma fasta egendom under en tid av högst fem år.

9 §. Näringsidkare

En näringsidkare har för sin egentliga näringsutövning jordförvävrätt om näringsidkaren är

1) en fysisk person som har näringsrätt med stöd av 3 § landskapslagen (1996:47) om rätt att utöva näring eller

2) en juridisk person som har beviljats näringsrätt med stöd av 4 § nämnda lag, har sin hemort i landskapet och vars samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar har hembygdsrätt eller utan avbrott varit bosatta i landskapet under minst fem år.

I 1 mom. avsedd jordförvärvsrätt gäller endast tomter som är avsatta för näringsutövning i stads- eller byggnadsplan enligt [byggnadslagen (1979:61) för landskapet Åland].

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte i fråga om en juridisk person som har beviljats näringsrätt som avser viss tid.

Byggnadslag (1979:61) för landskapet Åland har ersatts av plan och bygglag (2008:102) för landskapet Åland.

10 §. Landskapet och de åländska kommunerna

Landskapet Åland, landskapet Ålands affärsverk samt de åländska kommunerna och kommunalförbunden har jordförvärvsrätt.

3 kap. Jordförvärvstillstånd

11 §. Definition

Med jordförvärvstillstånd avses i denna lag tillstånd av [landskapsstyrelsen] att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendeavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland.

12 §. Fysiska personer

Fysiska personer som inte har jordförvärvsrätt med stöd av 2 kap. eller jordförvärvslagen för Åland kan, efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen]. Vid prövningen bör [landskapsstyrelsen] beakta bland annat sökandens anknytning till landskapet Åland och avsikt att fast bosätta sig i landskapet samt markområdets storlek, beskaffenhet och användningsändamål.

Jordförvärvstillstånd som avses i 1 mom. kan förenas med villkor på det sätt som bestäms i 8 § jordförvärvslagen för Åland.

13 §. Juridiska personer

Juridiska personer som inte har jordförvärvsrätt med stöd av 2 kap. kan, efter prövning i varje enskilt fall, beviljas jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen].

Jordförvärvstillstånd som avses i 1 mom. kan förenas med villkor på det sätt som bestäms i 8 § jordförvärvslagen för Åland.

14 §. Landskapsförordning

[Landskapsstyrelsen] kan i landskapsförordning utfärda kompletterande bestämmelser om ansökan och beviljande av jordförvärvstillstånd.

Se LF (2003:70) om jordförvärvstillstånd.

4 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Övervakning

Polismyndigheten, [landskapsstyrelsen], kommunstyrelserna och andra behöriga myndigheter skall övervaka att fast egendom inte förvärvas eller besitts i strid med bestämmelserna i denna lag eller villkor i [landskapsstyrelsens] beslut om beviljande av jordförvärvstillstånd.

Den som beviljats jordförvärvstillstånd av [landskapsstyrelsen] är skyldig att vid en tillsynsmyndighets

granskning visa att villkor som tagits in i tillståndsbeslutet har efterföljts.

16 §. Skyldighet att avhända sig fast egendom vid ändrade förhållanden

En näringsidkare som förvärvat fast egendom med stöd av 9 § är skyldig att, inom två år från det att den fasta egendomen inte längre används för näringsutövningen, överlåta egendomen till någon som har jordförvärvsrätt eller som beviljats jordförvärvstillstånd, om näringsidkaren inte beviljas jordförvärvstillstånd som avses i 12 eller 13 §§.

Om det finns särskilda skäl kan [landskapsstyrelsen] förlänga den tid som avses i 1 mom.

Fast egendom som inte överlåtits i enlighet med 1 mom. kan säljas på offentlig auktion på det sätt som bestäms i 5 och 6 §§ jordförvärvslagen för Åland. [Landskapsstyrelsens] meddelande om att den fasta egendomen kan komma att säljas på offentlig auktion får lämnas till näringsidkaren när det gått ett år och sex månader efter att egendomen inte längre används för näringsutövningen.

En näringsidkare som fått besittningsrätt till fast egendom med stöd av 9 § är skyldig att fränhända sig besittningsrätten när den fasta egendomen inte längre används för näringsutövningen, om näringsidkaren inte beviljas jordförvärvstillstånd som avses i 12 eller 13 §§. Om näringsidkaren varken fränhänder sig besittningsrätten eller beviljas jordförvärvstillstånd, kan [landskapsstyrelsen] vidta åtgärder för att vräka näringsidkaren på det sätt som bestäms i 7 § jordförvärvslagen för Åland.

Det finns bestämmelser i 9 och 10 §§ jordförvärvslagen för Åland beträffande överlåtelseskyldighet när någon brutit mot ett villkor som med stöd av 8 § jordförvärvslagen för Åland uppställts i ett beslut om jordförvärvstillstånd.

17 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 november 2003.

18 §. Övergångsbestämmelser

I fråga om ansökningar om jordförvärvstillstånd som är anhängiga hos [landskapsstyrelsen] när denna lag träder i kraft skall denna lag tillämpas.

Vid förlängning av giltighetstiden för ett arrendeavtal eller något annat avtal som har ingåtts innan denna lag har trätt i kraft skall denna lag tillämpas.

19 §. Lagstiftningsordningen

Denna lag får inte ändras eller upphävas, inte heller får avvikelse från den göras på annat sätt än 55 § lagstiftningsordningen (1972:11) föreskriver.

Se 69 § 2 mom. självstyrelselag för Åland och 35 § 2 mom. LO (2011:97).

A 4 Landskapsförordning (2003:70) om jordförvärvstillstånd

1 §. Tillämpningsområde

Denna förordning innehåller bestämmelser angående tillstånd att med äganderätt förvärva eller med stöd av arrendeavtal eller annat avtal besitta fast egendom i landskapet Åland (jordförvärvstillstånd).

A 4 LF (2003:70) om jordförvärvstillstånd

2 §. Ansökan om jordförvärvstillstånd

Regler angående ansökan om jordförvärvstillstånd finns i 4 § jordförvärvslagen för Åland.

3 §. Försäljning på exekutiv auktion och vräkning

I 5-7 §§ jordförvärvslagen för Åland finns bestämmelser om försäljning på exekutiv auktion av fast egendom som innehas utan tillstånd och vräkning från fast egendom av person som besitter fast egendom utan tillstånd.

4 §. Grunder för att fysiska personer skall få jordförvärvstillstånd

[Landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd för fysiska personer i enlighet med vad som föreskrivs i 12 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd.

Om det inte finns särskilda skäl däremot skall jordförvärvstillstånd beviljas när förutsättningarna i någon av följande punkter är uppfyllda:

1) Sökanden är född i landskapet Åland och har bott i landskapet Åland till cirka 12 års ålder. Alternativt har sökanden bott i landskapet Åland så länge att den aktiva, medvetna uppväxttiden infallit medan sökanden bott i landskapet. Markområdet och sökandens tidigare markinnehav understiger tillsammans 4.000 m². Marken utgörs inte av ett attraktivt eller känsligt strandområde.

2) Sökanden har flyttat till landskapet Åland och har för avsikt att stanna i landskapet, vilket framgår av att han eller hon har fast anställning eller av andra liknande omständigheter. Markområdet understiger 4.000 m² och skall användas för fast boende. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfällda vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

3) Sökanden är född i landskapet Åland och har bott i landskapet Åland till cirka 12 års ålder. Alternativt har sökanden bott i landskapet Åland så länge att den aktiva, medvetna uppväxttiden infallit medan sökanden bott i landskapet. Sökanden har anknytning till trakten där markområdet är beläget. Markområdet understiger 8.000 m² och får inte delas eller bör inte delas på grund av dess läge eller dess naturförhållanden. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfällda vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

4) Sökanden är gift med eller registrerad partner till en person som har åländsk hembygdsvrätt. Makarna har hemort i landskapet och skall använda marken för sitt gemensamma fasta boende. Markområdet understiger 8.000 m² och får inte delas eller bör inte delas på grund av dess läge eller dess naturförhållanden. Marken får inte gränsa till vatten och skall vara belägen inom planerat område, bykärna eller annat område som är avsett för fast bosättning. Till marken hör vare sig andel i samfällda vatten- och jordområden eller jakt- och fiskerättigheter.

5) Inom ett år från att sökanden förvärvar mark eller besittningsrätt till mark, avyttrar han eller hon ett annat markområde eller besittningsrätt till ett annat markom-

råde inom landskapet. Vid en helhetsbedömning, där hänsyn tas till markområdenas storlek, karaktär och geografiska läge, framkommer att avyttringen och förvärvet sammantaget är till gagn för allmänna åländska intressen. Vid bedömningen skall särskild vikt läggas vid intresset av att produktiv mark hålls kvar i åländsk ägo.

6) Sökanden är bosatt i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

7) Sökanden förvärvar mark eller erhåller besittning till mark av en levande person som han eller hon är bröstarvinge till och som har varit lagfaren ägare till egendomen i minst åtta år. Förvärvet eller besittningsövergången innebär inte att produktiv jordbruks- och skogsmark kommer att användas i annat än produktivt syfte.

5 §. Villkorade tillstånd

När [landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd i enlighet med 4 § 2, 3 eller 4 p. skall, med stöd av 8 § jordförvärvslagen, föreskrivas som villkor för tillståndet att marken används för fast boende.

Angående anmälan till allmän åklagare vid överträdelse av tillståndsvillkor föreskrivs i 10 § jordförvärvslagen.

6 §. Grunder för att juridiska personer skall få jordförvärvstillstånd

[Landskapsstyrelsen] beviljar jordförvärvstillstånd för juridiska personer i enlighet med vad som föreskrivs i 13 § landskapslagen om jordförvärvsrätt och jordförvärvstillstånd.

Jordförvärvstillstånd kan beviljas när samtliga följande förutsättningar är uppfyllda:

1) Sökanden har oavbrutet sedan den bildades eller i minst fem år haft sin hemort i landskapet Åland.

2) Markområdet är lämpligt för den verksamhet som sökanden bedriver.

3) Minst två tredjedelar av bolagsmännen eller styrelsemedlemmarna har åländsk hembygdsvrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Om det inte finns särskilda skäl däremot skall jordförvärvstillstånd beviljas när samtliga följande förutsättningar är uppfyllda:

1) Sökanden har oavbrutet sedan den bildades eller i minst fem år haft sin hemort i landskapet Åland.

2) Samtliga bolagsmän eller styrelsemedlemmar har åländsk hembygdsvrätt eller är fast bosatta i landskapet sedan minst fem år tillbaka.

Vad som sägs i denna paragraf skall i tillämpliga delar gälla sådana fysiska personer som driver näring.

7 §. Juridisk person som håller på att bildas

Juridisk person som håller på att bildas kan beviljas jordförvärvstillstånd endast om särskilda skäl föreligger.

8 §. Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2003.

Förordningen skall tillämpas på ansökningar som är anhängiga hos [landskapsstyrelsen] vid förordningens ikraftträdande.

A 5 Lag (1966:13) om rätt till allmänt vattenområde inom landskapet Åland

(FFS 205/1966)

1 §. Finlands territorialvatten i landskapet Åland är, till den del det är beläget utom byarågång, allmänt vattenområde. Allmänt vattenområde inom landskapet är jämte botten landskapets egendom.

2 §. Härförinnan lagligen förvärvad enskild rätt till fiskeplats utanför byarågång eller annan särskild rättighet till viss del av allmänt vattenområde är fortfarande i kraft. Anordning eller konstruktion, som lagligen tidigare inrättats på allmänt vattenområde och som betjänar sjöfarten eller landtrafiken, hamn, flottning, fiske eller annat syftemål, må fortfarande där bibehållas utan hinder av stadgandena i denna lag. Landskapet Åland tillkommer icke ersättning för dylik rätt, ej heller för områdets användning såsom underlag för anordning eller konstruktion, som inrättats före denna lags ikraftträdande, förutom då angående dylik ersättning särskilt överenskommit.

Har någon före denna lags ikraftträdande på allmänt vattenområde inmutat mineral- eller sjömalmsfyndighet eller ansökt om utmål, uppbar staten icke markägare tillkommande andel av försvarsavgiften och kräver icke jordägaren enligt gruvlagen tillkommande brytningsavgift eller annan andel i gruvarbetet.

Behörigheten att reglera angelägenheter som avses i 2 mom. tillhör numera landskapet i enlighet med 18 § 19 p. självstyrelselag (1991:71) för Åland. Se LL (1994:72) om förutsättningarna för att i landskapet Åland leta efter, inmuta och utnyttja gruvfyndigheter.

3 §. Denna lag medför icke ändring i vad särskilt är stadgat eller annars gäller om rätt att idka fiske eller jakt på allmänt vattenområde eller där bedriva trafik eller flottning eller utöva annat allmänt nyttjande.

Se 1 kap. fiskelag (1956:39), 2 kap. jaktlag (1985:31) och vattenlag (1996:61).

4 §. Förflyttning av gräns mellan by och allmänt vattenområde, inverkar icke på beståndet av sådan rätt till del av allmänt vattenområde, vilken lagligen förvärvats före denna lags ikraftträdande eller vilken med stöd av denna lag överlåtits åt annan. Sådan del av allmänt vattenområde, vilken i vederbörlig ordning tagits i varaktigt bruk av staten eller landskapet Åland, förblir statens eller landskapets egendom.

5 §. Sådan del av allmänt vattenområde inom landskapet Åland, som genom förordningen (1954:34) den 19 februari 1954 om statens fasta egendom och byggnader i landskapet Åland bibehållits i statens ägo, beröres icke av stadgandena i denna lag.

A 6 Landskapslag (1992:41) om Ålands flagga

1 kap. Inledande bestämmelse

1 §. Tillämpningsområde

Ålands flagga är en symbol för landskapets självstyrelse. I denna lag finns bestämmelser om användningen av Ålands flagga.

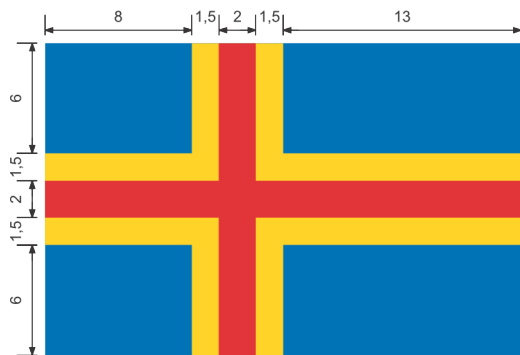
2 kap. Allmänna bestämmelser om Ålands flagga

2 §. Flaggans utformning och utseende

Ålands flagga har ett på mellanblå botten rätvinklat guldult kors på vars mitt är ett rött kors. I landskapsförordning kan ges närmare riktlinjer för flaggans färger.

Flaggan är rektangulär, dess höjd är 17 enheter och längd 26 enheter. De mellanblå fältens höjd är 6 enheter, de inre fältens längd 8 enheter och de yttre fältens längd 13 enheter. Det gula korsets bredd är 5 enheter varvid den guldula korskantens bredd är 1,5 enhet. Det röda korsets bredd är 2 enheter.

Flaggan får inte förses med märken, bokstäver eller andra tecken.

Se LF (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger.

3 §. Flaggans användning

Flaggan får användas för att högtidlighålla allmänna eller enskilda högtids- eller bemerkelsedagar samt som en symbol för landskapet och dess folk.

Fartyg som har hemort i landskapet i enlighet med [sjölagen (FFS 167/1939)] har rätt att använda flaggan som sjöfarts- och handelsflagga.

Fartyg som drivs av landskapet skall använda Ålands flagga.

Fiske-, fritids- och därmed jämförbara farkoster som har hemort i landskapet har rätt att använda flaggan. Med hemort avses i detta mom. registrerade fartygs registreringsort samt övriga farkosters huvudsakliga användnings- och uppehållsort.

3 kap. Officiell flaggning

4 §. Officiella flaggdagar

Officiella flaggdagar är

a) den 30 mars, dagen för högtidlighållande av Ålands demilitarisering och neutralisering,

b) den sista söndagen i april, Ålands flaggas dag, samt

c) den 9 juni, Ålands självstyrelsedag. (1999/16)

På officiella flaggdagar skall flaggan hissas på byggnad, eller på dominerande plats invid byggnad, som inrymmer

a) landskapets ämbetsverk,

b) [landskapsstyrelsens] underlydande inrättningar och skolor samt

A 7 LF (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger

c) kommunala inrättningar.

På officiella flaggdagar skall landskapets för trafik utrustade fartyg högtidsflagga i enlighet med internationellt bruk.

5 §. *Flaggning*

Flaggan hissas klockan 08.00 och halas vid solnedgången, dock senast klockan 21.00.

4 kap. Särskilda bestämmelser

6 §. *Specialflagga*

På fritidsfarkost får i stället för Ålands flagga användas en av [landskapsstyrelsen] godkänd specialflagga.

7 §. *Straff*

Den som offentligt hanterar Ålands flagga på ett sätt som är ägnat att skymfa den döms till böter.

8 §. *Ikraftträdande*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1993.

Genom ikraftträdandet av denna lag upphävs

1) landskapslagen (1954:17) den 7 april 1954 angående landskapet Ålands flagga, dock så att 3 § skall fortsätta att gälla till dess annorlunda stadgas med stöd av 2 § 1 mom. denna lag,

2) landskapslagen (1954:21) den 30 juni 1954 angående användningen av landskapet Ålands flagga,

3) 2 § landskapslagen (1955:6) den 30 mars 1955 om Ålands flaggas dag samt

4) skyldigheten enligt 1 § förordningen om flaggning med Finlands flagga (FFS 383/1978) att på offentlig byggnad i landskapet Åland eller invid sådan byggnad hissa Finlands flagga.

A 7 Landskapsförordning (2004:15) om riktlinjer för Ålands flaggas färger

1 §. Med beteckningen NCS avses i denna förordning färgbeteckningssystemet Natural Colour System som enligt den svenska ideella organisationen Swedish Standards Institute (SIS) standardiserats genom ett dokument med beteckningen SS 019100.

Med beteckningen PMS avses i denna förordning färgbeteckningssystemet Pantone Matching System, fastställt av företaget Pantone Incorporated i New Jersey, USA.

Med beteckningen CMYK avses i denna förordning ett färgbeteckningssystem för användning i huvudsak vid grafisk teknik och digital informationshantering av färgerna cyan (C), magenta (M), gul (Y) och svart (K) vilken i enlighet med den internationella standardiseringsorganisationens (International Organisation for Standardization, ISO) har standardiserats genom ett dokument med beteckningen ISO 15930-1.

2 §. I enlighet med NCS definieras Ålands flaggas färger med beteckningarna

- 1) 3065-R90B för mellanblå,
- 2) 0580-Y10R för gul och
- 3) 1085-Y90R för röd.

Toleranserna skall i NCS-enheter för kulör och nyans vara högst 5 enheter.

3 §. Med beaktande av definitionen i 2 § kan Ålands

flaggas färger i enlighet med PMS närmast återges med användande av färgbeteckningssystemets

- 1) 2945C och 300U för mellanblå,
- 2) 116C och 109U för gul samt med beteckningarna
- 3) 186C och 185U för röd.

4 §. Med beaktande av definitionen i 2 § kan Ålands flaggas färger i enlighet med CMYK närmast återges med färgbeteckningssystemets procentvärden enligt följande tabell.

	C	M	Y	K	
1)	100%	54%	2%	0%	för mellanblå
2)	0%	16%	100%	0%	för gul
3)	6%	100%	100%	0%	för röd

A 8 Landskapslag (1976:26) om Ålands självstyrelsedag

1 §. Till åminnelse av Ålands landstings första sammanträde skall den nionde juni högtidlighållas såsom Ålands självstyrelsedag.

Självstyrelsedagen omfattar det dygn som börjar klockan tjugofyra natten till sagda dag.

2 §. Infaller självstyrelsedagen på vardag, skall arbetena i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets och kommunernas arbetsplatser i stöd av denna lag inställas, såvitt arbetsuppgifternas särskilda art det medger.

2 mom. upphävt (2013/44).

3 §. (1978/21) Oavsett arbetenas inställande ska till arbetstagare i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets och kommunernas arbetsplatser erläggas lön för självstyrelsedagen enligt samma grunder som för självständighetsdagen. (2013/44)

2 mom. upphävt (2013/44).

3a §. (1978/21) Tjänsteman eller arbetstagare i landskapets eller i kommunal tjänst, som utför arbete under självstyrelsedagen, är berättigad till förhöjd lön såsom för arbete på söndag.

4 §. Under självstyrelsedagen skall byggnad, som inrymmer landskapets eller kommuns ämbetsverk, skola eller annan inrättning eller på dominerande plats invid sådan byggnad, hissa landskapet Ålands flagga.

Ligger landskapet tillhörigt fartyg under självstyrelsedagen vid kaj eller för ankar och är det utrustat för trafik, bör på fartyget, såvitt möjligt, anordnas högtidsflaggning enligt internationellt bruk.

A 9 Landskapslag (2015:99) om åländsk hembygdsrätt

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens innehåll*

Denna lag kompletterar självstyrelselagens 7 § om förvärv av hembygdsrätt på ansökan och 8 § om förlust av hembygdsrätt.

I landskapslagen om hembygdsrättsförfaranden (*förfarandelagen*) bestäms om registrering av hembygdsrättsinnehav samt om förfarandena vid förvärv och förlust av hembygdsrätt.

2 kap. Beviljande av hembygdsrätt av särskilda skäl

2 §. Kapitlets innehåll

I detta kapitel finns bestämmelser om när en sökande av särskilda skäl kan beviljas hembygdsrätt i enlighet med 7 § 3 mom. självstyrelselagen.

3 §. Definitioner

I detta kapitel avses med

1) *en hemvistperiod* en boendeperiod under vilken sökanden utan avbrott har haft sitt egentliga bo och hemvist på Åland,

2) *den pågående hemvistperioden* sökandens nuvarande hemvistperiod från och med den senaste inflyttningen till Åland,

3) *en tidigare hemvistperiod* en hemvistperiod som sökanden avbrutit,

4) *hemvistvillkoret* kravet i 7 § 2 mom. 2 punkten självstyrelselagen på att sökanden utan avbrott har haft sitt egentliga bo och hemvist på Åland under minst fem års tid och

5) *språkkunskapsvillkoret* kravet i 7 § 2 mom. 3 punkten självstyrelselagen på att sökanden har tillfredsställande kunskaper i svenska.

4 §. Hembygdsrätt efter tre års hemvist

Den som inte uppfyller hemvistvillkoret ska på ansökan beviljas hembygdsrätt om

1) den sökande uppfyller övriga villkor för hembygdsrätt,

2) den pågående hemvistperioden har varat minst tre år och

3) sökanden har ytterligare anknytning till Åland på grund av att

a) sökanden tidigare har haft hembygdsrätt,

b) sökanden har en tidigare hemvistperiod som varade minst fem år,

c) sökanden har tidigare hemvistperioder som sammanlagt varade minst sju år eller

d) minst en av sökandens föräldrar har eller har haft hembygdsrätt eller har, före den 1 januari 1952, under minst fem års tid varit mantalsskriven på Åland.

5 §. Hembygdsrätt direkt efter återflyttning

Den som har återflyttat till Åland och som inte uppfyller hemvistvillkoret ska på ansökan beviljas hembygdsrätt direkt efter återflyttningen om sökanden

1) uppfyller övriga villkor för hembygdsrätt,

2) efter den senaste inflyttningen har visat sin avsikt att stanna på Åland och

3) har en tidigare hemvistperiod som varade eller tidigare hemvistperioder som sammanlagt varade minst

a) tio år om sökanden tidigare har haft hembygdsrätt eller

b) tolv år om sökanden inte tidigare har haft hembygdsrätt.

I förfarandelagen bestäms hur sökanden ska styrka sin avsikt enligt 1 mom. 2 punkten.

6 §. Undantag från hemvistvillkoret efter särskild prövning

Landskapsregeringen kan, i fråga om en sökande som inte uppfyller självstyrelselagens hemvistvillkor eller villkoren i 4 eller 5 §, utgående från en helhetsbedömning av sökandens anknytning till Åland bevilja sökanden hembygdsrätt om

1) sökanden uppfyller övriga villkor för hembygdsrätt,

2) sökanden är bosatt på Åland och den pågående hemvistperioden har varat minst ett år och

3) anknytningen till Åland är betydande och långvarig på grund av familjeband, boende, försörjning eller andra långsiktiga åtaganden som knyter sökanden till Åland.

7 §. Undantag från språkkunskapsvillkoret

En sökande som uppfyller övriga villkor för hembygdsrätt förutom språkkunskapsvillkoret och som inte förmår påvisa tillfredsställande kunskaper i svenska på grund av hälsotillstånd, en hörsel-, syn- eller talskada, särskilda inlärningssvårigheter eller motsvarande omständigheter kan beviljas hembygdsrätt på ansökan.

Vid prövningen enligt 1 mom. räknas studier i svenska och aktiva försök att tillgodogöra sig svenska till sökandens fördel.

I förfarandelagen bestäms hur tillfredsställande kunskaper i svenska kan påvisas och hur kunskaperna ska redovisas i ansökan om hembygdsrätt.

3 kap. Förlust av hembygdsrätt

8 §. Förlust efter utflyttning

Den som stadigvarande utflyttat från Åland förlorar sin hembygdsrätt efter fem år om inte frånvarotiden därförinnan avbrutits genom stadigvarande återflyttning till Åland.

I förfarandelagen bestäms när en hembygdsrättsinnehavares utflyttning och återflyttning är stadigvarande.

4 kap. Särskilda bestämmelser

9 §. Ikraftträdande och lagstiftningsordning

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

Genom denna lag upphävs landskapslagen (1993:2) om åländsk hembygdsrätt.

Beslut om ändring, upphävande eller avvikelser från denna lag antas med kvalificerad majoritet i den ordning som 35 § lagtingsordningen (2011:97) för Åland anger.

10 §. Övergångsbestämmelser

På ansökningar om hembygdsrätt som är anhängiga när lagen träder i kraft tillämpas denna lags bestämmelser om särskilda skäl för beviljande av hembygdsrätt om inte tillämpning av 2 § i den upphävda lagen leder till ett fördelaktigare resultat för sökanden.

Under det första året från ikraftträdandet förlorar ingen sin hembygdsrätt på grund av 8 § 1 mom. i denna lag. Under övergångstiden förlorar ingen heller sin hembygdsrätt på grund av 4 § i den upphävda lagen.

A 10 Landskapslag (2015:100) om hembygdsrättsförvaranden

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens innehåll

I denna lag finns bestämmelser om registrering av hembygdsrättsinnehav samt om förfarandena vid förvärv och förlust av åländsk hembygdsrätt enligt självstyrelselagen och landskapslagen (2015:99) om åländsk hembygdsrätt (*hembygdsrättslagen*).

2 kap. Ansökan om hembygdsrätt

2 §. Formulär för ansökan om hembygdsrätt

Landskapsregeringen ska fastställa ett formulär för ansökan om åländsk hembygdsrätt där sökanden ska uppge de uppgifter som behövs för handläggningen av ansökan. Formuläret ska publiceras dels som pappersblankett, dels elektroniskt på landskapsregeringens webbplats. Versionerna av formuläret kan till upplägg och formulering anpassas till publiceringssättet.

Formuläret ska vara utformat så att följande uppgifter framkommer:

- 1) fullständigt namn och eventuellt tidigare namn,
- 2) personbeteckning,
- 3) medborgarskap,
- 4) adress och övriga kontaktuppgifter,
- 5) senaste inflyttningsdag till Åland,
- 6) information om kunskaper i svenska enligt 3 § 2 mom.,
- 7) uppgift om sysselsättning såsom yrke, arbetsplats eller studieplats,
- 8) uppgifterna i 1-5 punkten för de av sökandens barn som är under 18 år och bosatta på Åland,
- 9) i tillämpliga fall utredning rörande sådana i 2 kap. hembygdsrättslagen angivna grunder som åberopas för beviljande av hembygdsrätt trots självstyrelselagens hemvistvillkor och språkkunskapsvillkor,
- 10) vid behov övriga uppgifter till stöd för ansökan,
- 11) datering,
- 12) underskrift eller annan identifiering och
- 13) en förteckning över bilagor till ansökan.

I formuläret ska ingå information om vilka rättigheter som är anknutna till hembygdsrätten och om grunderna för beviljande av hembygdsrätt enligt självstyrelselagen och hembygdsrättslagen.

3 §. Hur kunskaper i svenska påvisas och redovisas

Att en sökande har tillfredsställande kunskaper i svenska enligt 7 § 2 mom. 3 punkten självstyrelselagen kan påvisas genom utbildning som sökanden genomgått på svenska, språkexaminsintyg, annan dokumentation av språkkunskaperna eller annan muntlig eller skriftlig information om språkkunskaperna.

Sökanden ska med anledning av kravet på tillfredsställande kunskaper i svenska i ansökan ange:

- 1) sitt modersmål,
- 2) om sökanden genomgått utbildning på svenska, information om utbildningen och
- 3) vid behov även annan information om hur sökanden förvärvat sina kunskaper i svenska samt en egen bedömning av språkkunskapsnivån.

Om landskapsregeringen bedömer att informationen

om språkkunskaperna som framkommer i ansökan och vid en eventuell kontroll av riktigheten av uppgifterna enligt 35 §, inte är tillräcklig för att avgöra om sökanden har tillfredsställande kunskaper i svenska, ska landskapsregeringen aktivt bereda sökanden tillfälle att muntligen visa sina kunskaper. Vid behov ska landskapsregeringen även bereda sökanden tillfälle att visa sin förmåga att skriva svenska.

I 7 § hembygdsrättslagen finns bestämmelser om undantag från språkkunskapsvillkoret.

4 §. Övrig dokumentation till stöd för ansökan

För att uppfylla kravet i 5 § 1 mom. 2 punkten i hembygdsrättslagen ska sökanden i ansökan förklara sin avsikt att stanna på Åland. Har sökandens pågående hemvistperiod varat en kortare tid än tre månader ska avsikten dessutom styrkas med dokument om anställning eller andra långsiktiga åtaganden som knyter sökanden till Åland.

Till ansökan fogas vid behov annan utredning som styrker uppgifterna i ansökan, såsom intyg över kunskaper i svenska och belägg för boende i landskapet.

I förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland finns bestämmelser om komplettering av handlingar.

5 §. Uppgifter till stöd för prövningen

Landskapsregeringen ska beakta de uppgifter om sökanden i befolkningsdatasystemet som behövs för prövningen av ansökan om hembygdsrätt. Bestämmelser om befolkningsdatasystemet och om hemkommun finns i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (FFS 661/2009) och i lagen om hemkommun (FFS 201/1994).

Landskapsregeringen kan för prövningen av om det enligt 7 § självstyrelselagen finns vägande skäl som föranleder att ansökan avslås begära utlåtande av Ålands polismyndighet för att utreda huruvida sökanden gjort sig skyldig till en straffbar gärning, meddelats besöksförbud eller är misstänkt för en straffbar gärning. Utlåtandet ska dock inte omfattas information om straffbara gärningar för vilka straffet är ordningsbot.

Landskapsregeringen kan vid handläggningen av en ansökan om hembygdsrätt inbegära utredning eller utlåtande av andra myndigheter.

I 35 § bestäms om landskapsregeringens rätt att kontrollera uppgifter.

3 kap. Stadigvarande utflyttning och återflyttning

6 §. Stadigvarande utflyttning

Stadigvarande utflyttad för inledande av femårsperioden för förlust av hembygdsrätt enligt 8 § hembygdsrättslagen är den som har sitt egentliga bo och hemvist utanför landskapet, dock inte den som bedriver studier enligt 7 §.

Om registerförfarandet vid utflyttning och förlust samt om hur utflyttningsdag fastställs bestäms i 4-6 kap.

7 §. Frånvaro för studier

Frånvarande för studier är den som efter utflyttningen bedriver studier

1) i sådan utbildning och i den omfattning som enligt landskapslagen (2006:71) om studiestöd, nedan studiestödslagen, kan berättiga till studiestöd eller

2) i läroavtal som bedrivs med sikte på examen enligt

en med stöd av bestämmelser i lag eller annan författning antagen läroplan.

Utflyttningen för den som varit frånvarande för studier blir stadigvarande när hembygdsrättsinnehavaren inte längre bedriver studier, dock senast fem år efter utflyttningen.

8 §. Stadigvarande återflyttning

Stadigvarande återflyttad för avbrytande av frånvarotiden enligt 8 § hembygdsrättslagen är den som enligt befolkningsdatasystemet åter under sex månaders tid utan avbrott har haft hemkommun på Åland.

4 kap. Registerförfarande vid utflyttning och förlust

9 §. Förlustbestämmande utflyttningsdag

En hembygdsrättsinnehavare anses utflyttad och antas stadigvarande utflyttad när en utflyttningsdag enligt denna lag har införts i hembygdsrättsregistret. När fler än en utflyttningsdag har registrerats anger den utflyttningsdag som infaller sist när utflyttningen blivit stadigvarande.

Den utflyttningsdag som enligt 1 mom. inleder femårsperioden för förlust av hembygdsrätt benämns förlustbestämmande utflyttningsdag.

10 §. Förestående förlustdag

Som förestående förlustdag registreras den dag då en utflyttad hembygdsrättsinnehavare kommer att förlora sin hembygdsrätt om han eller hon inte före denna dag stadigvarande återflyttar.

Den förestående förlustdagen förnyas när en ny utflyttningsdag enligt 9 § blir förlustbestämmande.

11 §. Återflyttningsdag

Som återflyttningsdag registreras den dag då en utflyttad hembygdsrättsinnehavare enligt befolkningsdatasystemet har återflyttat. Flyttningsdagen som registreras som återflyttningsdag ska infalla före den förestående förlustdagen.

Den förestående förlustdagen avlägsnas när hembygdsrättsinnehavarens återflyttning enligt 8 § blivit stadigvarande.

12 §. Förlustdag

Landskapsregeringen ska sedan den förestående förlustdagen infallit registrera den dagen som förlustdag, om ingen återflyttningsdag registrerats.

När en återflyttningsdag registrerats och hembygdsrättsinnehavaren efter den förestående förlustdagen åter utflyttat innan återflyttningen blivit stadigvarande, ska den nya flyttningsdagen registreras som förlustdag.

5 kap. Utflyttningsdag på grund av lag

13 §. Folkbokförd utflyttningsdag enligt befolkningsdatasystemet

Landskapsregeringen ska för den som inte längre har hemkommun på Åland registrera flyttningsdagen enligt befolkningsdatasystemet som folkbokförd utflyttningsdag.

14 §. Studiestödsbaserad utflyttningsdag enligt beviljat studiestöd

Landskapsregeringen ska för den som enligt studiestödslagen har beviljats studiestöd för en period som

infaller efter utflyttningen, enligt Ålands arbetsmarknads- och studiestödsmyndighets uppgifter, registrera en studiestödsbaserad utflyttningsdag.

Den studiestödsbaserade utflyttningsdagen är den dag som följer på den sista dag för vilken studiestöd har beviljats. Har studiestöd beviljats för en period som infaller helt eller delvis efter att fem år förflutit från utflyttningen, ska dock som studiestödsbaserad utflyttningsdag registreras den dag som infaller fem år efter den folkbokförda utflyttningsdagen.

6 kap. Utflyttningsdag efter individuell prövning

15 §. Individuell prövning

Landskapsregeringen ska enligt bestämmelserna i detta kapitel efter individuell prövning fastställa en utflyttningsdag på begäran av en hembygdsrättsinnehavare som stadigvarande utflyttat senare än den registrerade förlustbestämmande utflyttningsdagen anger.

16 §. Tiden för individuell prövning

Begäran om individuell prövning av utflyttningsdag ska inlämnas tidigast ett år och senast tre månader före den förestående förlustdagen.

Landskapsregeringen ska fatta sitt beslut om utflyttningsdag före den förestående förlustdagen.

17 §. Boendebaserad utflyttningsdag enligt egentligt bo och hemvist

Den som enligt befolkningsdatasystemet utflyttat från Åland, men som därefter, trots att anteckning i befolkningsdatasystemet saknas, åter under en period omfattande minst sex månader har haft sitt egentliga bo och hemvist på Åland och först därefter stadigvarande utflyttat kan få sin senare utflyttning fastställd av landskapsregeringen efter individuell prövning.

Den boendebaserade utflyttningsdagen som landskapsregeringen fastställer efter prövning av egentligt bo och hemvist är den dag från och med vilken hembygdsrättsinnehavaren faktiskt har sitt egentliga bo och hemvist utanför Åland.

18 §. Begäran om individuell prövning enligt egentligt bo och hemvist

I en begäran om individuell prövning av utflyttningsdag enligt egentligt bo och hemvist ska ingå hembygdsrättsinnehavarens redogörelse för sitt boende enligt 2 mom., dokumentation som styrker uppgifterna om boendeperioden på Åland samt fullständigt namn, personbeteckning, nuvarande adress och eventuella övriga kontaktuppgifter, datering samt underskrift eller annan identifiering.

I redogörelsen ska följande information ingå:

1) orsaken till att den folkbokförda utflyttningsdagen inte korrekt anger när innehavarens egentliga bo och hemvist på Åland faktiskt upphörde,

2) vilken dag som korrekt anger tidpunkten för innehavarens senaste stadigvarande utflyttning från Åland,

3) under vilken boendeperiod omfattande minst sex månader efter den folkbokförda utflyttningsdagen som innehavaren hade sitt egentliga bo och hemvist på Åland samt på vilken eller vilka adresser innehavaren var bosatt under denna tid,

4) till vilken adress utanför Åland innehavaren flyt-

A 10 LL (2015:100) om hembygdsrättsförfaranden

tade samt eventuella övriga adresser där innehavaren därefter varit bosatt samt

5) familjeförhållanden, försörjning och andra motsvarande omständigheter som påverkat boendet.

19 §. Studiebaserad utflyttningsdag enligt studietid

Den som enligt 7 § varit frånvarande för studier som inletts inom två år från den folkbokförda utflyttningsdagen kan få sin senare utflyttning fastställd av landskapsregeringen efter individuell prövning.

Den studiebaseade utflyttningsdagen som landskapsregeringen fastställer efter prövning av studietid är den dag som följer på den sista dag under vilken hembygdsrättsinnehavaren bedrivit studier eller rimligen förväntas bedriva studier. Den som är inskriven för studier när begäran inlämnas och vars studier beräknas fortgå tills fem år har förflutit från den folkbokförda utflyttningsdagen ska få den studiebaseade utflyttningsdagen fastställd till den dag som infaller fem år efter den folkbokförda utflyttningsdagen.

Begäran om individuell prövning enligt studietid handläggs utan avgift.

20 §. Begäran om individuell prövning enligt studietid

I en begäran om individuell prövning av utflyttningsdag enligt studietid ska ingå hembygdsrättsinnehavarens redogörelse för sina studier enligt 2 mom., officiella intyg som styrker uppgifterna om studietiden samt fullständigt namn, personbeteckning, nuvarande adress och eventuella övriga kontaktuppgifter, datering samt underskrift eller annan identifiering. Intyg på andra språk än svenska ska översättas i den mån det är nödvändigt för att tillräcklig information till stöd för beslutet ska framkomma.

I redogörelsen ska följande information ingå:

1) utbildningsinstitutionens namn och rättsliga status i det land där den är belägen,

2) studieinriktningens namn och för vilken examen studierna bedrivs,

3) när studierna inletts, under vilka perioder studierna bedrivits och i vilken takt studierna bedrivits i förhållande till den studietakt som enligt studiestödslagen utgör heltidsstudier eller deltidstudier samt

4) när studierna avslutats eller hur länge studierna rimligen förväntas fortgå.

21 §. Delgivning av beslut om utflyttningsdag

Landskapsregeringens beslut om utflyttningsdag ska delges genom vanlig delgivning eller elektronisk delgivning i enlighet med bestämmelserna i förvaltningslagen för landskapet Åland.

7 kap. Information till hembygdsrättsinnehavare utanför Åland**22 §. Information om förestående förlust**

Tidigast ett år och senast sex månader före den förestående förlustdagen ska landskapsregeringen skicka ett meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt till hembygdsrättsinnehavarens folkbokförda adress utanför Åland.

Efter att en hembygdsrättsinnehavare begärt individuell prövning av utflyttningsdag enligt 6 kap. tillämpas 1 mom. inte, utan i stället fogas till beslutet om utflyt-

ningsdag en i 24 § avsedd bilaga om förnyad förestående förlustdag eller bibehållen förestående förlustdag.

23 §. Meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt

I ett meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt ska ingå information om

1) den folkbokförda utflyttningsdagen samt i tillämpliga fall även den studiestödsbaseade utflyttningsdagen,

2) den förestående förlustdagen,

3) att hembygdsrättsinnehavaren inte förlorar sin hembygdsrätt den förestående förlustdagen om han eller hon därförinnan enligt 8 § stadigvarande återflyttar,

4) hur hembygdsrättsinnehavaren ska förfara för att få en återflyttning registrerad i befolkningsdatasystemet,

5) individuell prövning av utflyttningsdag enligt 6 kap. och

6) gällande bestämmelser för hur den som förlorat sin hembygdsrätt efter återflyttning till Åland på ansökan kan återfå sin hembygdsrätt.

24 §. Bilaga om förnyad förestående förlustdag

I en bilaga om förnyad förestående förlustdag ska ingå samma information som enligt 23 § ska ingå i ett meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt, med följande avvikelser:

1) informationen uppdateras så att den efter individuell prövning fastställda utflyttningsdagen framgår och den tidigare förestående förlustdagen ersätts med den förnyade förestående förlustdagen och

2) informationen kompletteras med ett påpekande om att landskapsregeringen inte kommer att skicka något ytterligare meddelande om förestående förlust av hembygdsrätt.

Om landskapsregeringen efter begäran om individuell prövning i sitt beslut om utflyttningsdag i stället för att fastställa en ny utflyttningsdag väljer att bibehålla den redan registrerade, ska bilagan rubriceras bilaga om bibehållen förestående förlustdag.

8 kap. Hembygdsrättsregistret**25 §. Hembygdsrättsregistrets syfte och innehåll**

Landskapsregeringen upprätthåller hembygdsrättsregistret för att säkerställa att hembygdsrättsinnehavarnas rättigheter kan tillgodoses.

I registret införs och bevaras uppgifter om personer som har hembygdsrätt och personer som tidigare har haft hembygdsrätt. I registret kan även registreras avslagsbeslut och vid tidpunkten för avslagsbeslutet gällande uppgifter om sökanden.

26 §. Hembygdsrättsregistrets uppbyggnad

Hembygdsrättsregistret upprätthålls elektroniskt och är uppdelat i ett aktivt register över hembygdsrättsinnehavare och i ett historiskt register över personer som förlorat hembygdsrätten eller inte beviljats hembygdsrätt. Dessutom finns ett äldre historiskt register.

Det aktiva registret uppdateras med uppgifter enligt befolkningsdatasystemet, landskapsregeringens beslut och vid behov med andra uppgifter som är förenliga med hembygdsrättsregistrets syfte.

27 §. Uppgifter enligt befolkningsdatasystemet

I det aktiva hembygdsrättsregistret registreras och uppdateras följande i befolkningsdatasystemet folkbokförda uppgifter:

1) släktnamn, förnamn, personbeteckning, medborgarskap, stadigvarande adress och hemkommun samt eventuell tillfällig adress samt

2) folkbokförd utflyttningsdag och återflyttningsdag.

Dessutom införs enligt 28 och 29 §§ övriga folkbokförda uppgifter på vilka förvärvet av hembygdsrätt grundar sig.

28 §. Registrering av hembygdsrätt som förvärvats på grund av lag

Senast tre månader efter det att ett barn under 18 år på grund av 6 § 2 mom. självstyrelselagen förvärvat hembygdsrätt ska landskapsregeringen registrera barnet i hembygdsrättsregistret. Om barnets namn inte registrerats i befolkningsdatasystemet får landskapsregeringen dock välja att registrera hembygdsrättsinnehavaren först efter att namnet registrerats.

Den dag då barnet förvärvat hembygdsrätt ska registreras som hembygdsrättsdag. I anslutning till hembygdsrättsdagen ska det framgå om hembygdsrätten förvärvats

1) på grund av endera föräldrarnas eller båda föräldrarnas hembygdsrätt samt om den förvärvats

2) vid födseln, den dag då adoption fastställdes, inflyttningsdagen, dagen då finskt medborgarskap förvärvades eller dagen då endera eller båda föräldrarna förvärvade hembygdsrätt.

29 §. Registrering av landskapsregeringens beslut om hembygdsrätt

Landskapsregeringen ska registrera den som beviljats hembygdsrätt i hembygdsrättsregistret.

Den dag då hembygdsrätten beviljats ska registreras som hembygdsrättsdag. I anslutning till hembygdsrättsdagen ska det framgå med stöd av vilken eller vilka bestämmelser i självstyrelselagen och hembygdsrättslagen som hembygdsrätten beviljats.

Inflyttningsdagen ska registreras enligt befolkningsdatasystemet eller, om landskapsregeringen i beslutet om beviljande gjort en annan bedömning av när den pågående hemvistperioden inletts, enligt landskapsregeringens beslut.

30 §. Registrering av förlustdag

Bestämmelser om registrering av förlustdag när hembygdsrätten förlorats efter utflyttning finns i 4 kap.

När hembygdsrätten förlorats enligt 8 § 1 mom. självstyrelselagen ska landskapsregeringen registrera dagen för förlust av finskt medborgarskap som förlustdag.

När en hembygdsrättsinnehavare avlidit ska landskapsregeringen registrera dödsdagen som förlustdag.

När en förlustdag för en person registreras överflyttas uppgifterna om personen från det aktiva registret till det historiska registret.

31 §. Myndigheters tillgång till hembygdsrättsregistret

Ålands polismyndighet har rätt att få tillgång till hembygdsrättsregistret för att åt hembygdsrättsinnehavare enligt 30 § 2 punkten självstyrelselagen utfärda pass där ordet "Åland" ingår.

Landskapsregeringen kan ge en annan myndig-

het tillgång till hembygdsrättsregistret för att fullgöra myndighetens på lag grundade uppgifter. I beslutet som ger en myndighet tillgång till registret ska de villkor som följer av lag anges. Vid behov kan landskapsregeringen uppställa ytterligare villkor för rätten att ta del av uppgifterna.

Om en myndighet som beretts tillgång till hembygdsrättsregistret observerar brister i registret ska myndigheten uppmärksamgöra landskapsregeringen på bristerna.

32 §. Rätt till information om registrerade uppgifter

Var och en har rätt att få upplysning om han eller hon är registrerad i hembygdsrättsregistret och, om så är fallet, vilka uppgifter som är registrerade om honom eller henne.

Den registrerade har rätt att avgiftsfritt få ett utdrag ur hembygdsrättsregistret. Utdraget kan begäras med eller utan angivande av ändamål. Om ändamålet inte anges levereras ett utdrag med alla uppgifter om den registrerade.

Om ett utdrag önskas för att utdraget för ett särskilt ändamål ska intyga innehav av hembygdsrätt, ska ändamålet anges. Ett sådant utdrag benämns hembygdsrättsintyg. I ett hembygdsrättsintyg ingår endast de uppgifter som behövs för att för det angivna ändamålet intyga innehav av hembygdsrätt.

Begäran om upplysning enligt 1 mom. och utdrag enligt 2 och 3 mom. kan vara muntlig eller skriftlig. Om begäran om utdrag inkommit elektroniskt levereras utdraget elektroniskt, om det inte framgår av begäran att utdraget önskas på papper.

33 §. Rättelse av anteckning i hembygdsrättsregistret

Var och en har rätt att begära rättelse av uppgifter som är registrerade om honom eller henne i hembygdsrättsregistret. Landskapsregeringen kan även införa rättelser på eget initiativ.

Landskapsregeringen ska informera den rättelsen berör om resultatet av begäran. Landskapsregeringen behöver dock inte särskilt informera om rättelser av stavfel eller andra fel av mindre betydelse eller om det finns skäl att anta att den som berörs inte förväntar sig att informationen ges.

En daterad anteckning om rättelsen ska införas när rättelsen kan ha betydelse för fastställande av en persons förvärv eller förlust av hembygdsrätt eller den tid under vilken personen har haft eller kommer att bibehålla sin hembygdsrätt.

En rättelse i det historiska registret ska göras om rättelsen har betydelse för utredande av en persons hembygdsrättsinnehav eller för beviljande av hembygdsrätt.

34 §. Försenad registrering av hembygdsrättsinnehavare

En hembygdsrättsinnehavare som inte registrerats i hembygdsrättsregistret ska införas i registret utan obefogat dröjsmål. Datum för den försenade registreringen ska antecknas i registret.

Landskapsregeringen ska meddela innehavaren om den viktiga åtgärden om den försenade registreringen verkställts på hembygdsrättsinnehavarens initiativ eller om registreringen som landskapsregeringen gjort på eget initiativ gäller en person som fyllt 18 år.

A 11 LL (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet

9 kap. Särskilda bestämmelser**35 §. Landskapsregeringens rätt att kontrollera uppgifter**

Landskapsregeringen har rätt att kontrollera riktigheten i de uppgifter som sökanden angett i ansökan om hembygdsrätt eller hembygdsrättsinnehavaren angett i en begäran om individuell prövning av utflyttningsdag. För kontrollen krävs ingen misstanke om att sökanden angett felaktiga uppgifter.

Den som har uppgifter som behövs för kontrollen ska på landskapsregeringens begäran ge ut uppgifterna.

36 §. Besvär

Om anförande av besvär över landskapsregeringens beslut finns bestämmelser i 25 § självstyrelselagen och i förvaltningsprocesslagen (FFS 586/1996).

37 §. Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

Om inte en senare förestående förlustdag följer av lagens bestämmelser ska landskapsregeringen som förestående förlustdag registrera den dag som infaller ett år efter lagens ikraftträdande.

A 11 Landskapslag (1984:25) om Ålands representation i Nordiska rådet

1 §. I denna lag finns bestämmelser om sättet för utseende av Ålands lagtings och Ålands landskapsregerings representanter i Nordiska rådet samt om deras verksamhet.

2 §. Inom sju dagar från lagtingets öppnande utser lagtinget bland lagtingets ledamöter två medlemmar av Nordiska rådet och två suppleanter. (2010/53)

De valda och deras suppleanter tillträder omedelbart efter valet sina uppdrag och innehar dem till dess andra valts i deras ställe, om inte annat följer av reglerna beträffande medlemskap i Nordiska rådet.

3 §. Inom januari månad utser landskapsregeringen bland sina medlemmar för varje kalenderår ett tillräckligt antal representanter i Nordiska rådet. De valda tillträder omedelbart sina uppdrag och innehar dem till dess andra valts i deras ställe, om inte annat följer av reglerna beträffande medlemskap i Nordiska rådet.

4 §. De av lagtinget valda medlemmarna och de av landskapsregeringen utsedda representanterna bildar Ålands delegation i Nordiska rådet. Ålands delegation utgör en del av Finlands delegation i Nordiska rådet.

Ålands delegation väljer inom sig ordförande och viceordförande. Till ordförande skall väljas en av medlemmar lagtinget utsett.

5 §. Landskapsregeringen deltar i Nordiska ministerrådets arbete på det sätt som särskilt är bestämt. Har landskapsregeringen anslutit sig till beslut som fattats av ministerrådet skall ärendet, till den del lagtingets medverkan fordras för att beslutet skall bli bindande för landskapets del, föreläggas lagtinget på det sätt som är särskilt föreskrivet.

6 §. (2000/56) Ålands delegation i Nordiska rådet skall årligen uppgöra och till lagtinget överlämna en berättelse över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

7 §. I landskapets [ordinarie] årsstat skall årligen upptas anslag för arvoden, traktamenten och resekostnadsersättning till medlemmarna i Ålands delegation i Nordiska rådet. Anslag kan även upptas för avlönande av till Ålands delegation knuten kanslipersonal och sakkunniga.

Ikraftträdandebestämmelse (1984:25):

Denna lag träder omedelbart i kraft. Samtidigt upphör landskapslagen (1970:29) om Ålands representation i Nordiska rådet att gälla. Val av medlemmar och övriga representanter i Nordiska rådet samt suppleanter för dem enligt denna lag sker första gången under [landstingets] vårsession 1984 så snart detta kan ske efter lagens ikraftträdande. De valda tillträder omedelbart sina uppdrag. Samtidigt upphör mandatet för dem som valts till samma uppdrag med stöd av den tidigare landskapslagen om Ålands representation i Nordiska rådet. (utgiven från tryckeriet 17.4.1984)

A 12 Landskapslag (1993:112) om Ålands författningssamling

1 §. I syfte att göra de beslut av allmän betydelse (*författningar*) som lagtinget och [landskapsstyrelsen] fattar tillgängliga för allmänheten utges Ålands författningssamling.

2 §. Ålands författningssamling utges av Ålands [landskapsstyrelse]. [Landskapsstyrelsen] kan anlita utomstående tjänster vid utgivningen av författningssamlingen.

I författningssamlingen skall publiceras:

- 1) landskapslagar,
- 2) andra än i 3 punkten avsedda rikslagar som för att träda i kraft förutsätter lagtingets bifall,
- 3) beslut om bifall till lag eller annan författning, genom vilken internationellt fördrag sätts i kraft i landskapet,
- 4) lagtingsbeslut som är av allmän betydelse,
- 5) landskapsförordningar,
- 6) [landskapsstyrelsens] beslut om inrättande av naturreservat och om fredande av naturminne samt
- 7) överenskommelseförordningar.

I författningssamlingen kan även publiceras [landskapsstyrelsebeslut] som är av allmän betydelse.

3 §. Om en författning innebär ändring av en gällande författning kan även oförändrade delar av författningen publiceras. När så sker skall ändringarna framgå.

Av en författning skall framgå den dag den utgivits av trycket.

4 §. Av en författning skall framgå när den träder i kraft. Har författningen inte publicerats senast vid den däri nämnda tidpunkten för ikraftträdandet träder den i kraft samma dag den utges av trycket.

Författningar skall i mån av möjlighet publiceras så att de är tillgängliga innan de träder i kraft.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas inte på de i 2 § 2 mom. 2 och 7 punkterna nämnda författningarna.

5 §. När republikens president har förordnat att endast en viss del av en landskapslag skall förfalla och [land-

skapsstyrelsen] har beslutat att lagen skall träda i kraft till övriga delar, skall den publiceras i den lydelse som följer av presidentens förordnande och [landskapsstyrelsens] beslut. Av den publicerade lagen skall framgå orsaken till att den inte överensstämmer med lagtingets beslut om antagande av lagen.

Vid publiceringen av en i 1 mom. avsedd lag kan [landskapsstyrelsen] företa rättelser och vidta andra åtgärder av teknisk natur.

6 §. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

A 13 Landskapslag (1951:19) angående landskaps- och kommunalvapen i landskapet Åland

1 kap. Landskapsvapen

1 §. Landskapet Ålands vapen är i blått fält en gående hjort av guld.

Landskapets vapen skall användas krönt med en krona, bestående av en kronring av guld med två rader vita pärlor, varav åtta äro synliga i den nedre och tre i den övre raden. Kronringen må besättas med pärlor och ädla stenar.

2 §. [Landskapsnämnden] äger enligt bestämmelserna i 1 § låta uppgöra modell till landskapsvapen, vilken på sätt [landskapsnämnden] bestämmer skall hållas offentligen tillgänglig.

2 kap. Kommunvapen

3 §. Mariehamns stad och varje landskommun i landskapet Åland skall hava ett heraldiskt beskrivet vapen.

4 §. Vapen antages för Mariehamns stad av stadsfullmäktige och för landskommun av [kommunalfullmäktige]. Beslutet skall för att vinna gällande kraft underställas [landskapsnämnden] för stadfästelse. Finner [landskapsnämnden] att beslutet icke kan oförändrat fastställas, skall ansökan avslås med uppgivande av skälen därför.

5 §. Ansökan om stadfästelse skall åtföljas av vapenbild och vapenbeskrivning i tre exemplar, av vilka, sedan stadfästelse skett, ett stannar hos [landskapsnämnden], ett tillsändes sökanden och ett riksarkivet. Samtliga exemplar skola förses med påteckning om stadfästelsen.

6 §. Av [landskapsnämnden] meddelad fastställelse av antaget kommunvapen skall offentliggöras i den ordning, som om kommunala tillkännagivanden är föreskrivet.

7 §. Vad ovan är stadgat om antagande av kommunvapen och fastställelse av beslut därom gäller även ändring av vapen.

3 kap. Övergångsbestämmelse

8 §. Kommun, som antagit kommunvapen, innan denna landskapslag trätt i kraft, och önskar använda detsamma, äger inom ett år från landskapslagens ikraftträdande utverka [landskapsnämndens] stadfästelse av vapnet.

A 14 Landskapslag (1952:11) angående sigill för självstyrelsemyndigheterna samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverk och tjänstemän ävensom kommunala myndigheter i landskapet Åland

1 kap. Landskapet Ålands, [landskapsnämndens] samt landskapsförvaltningen underlydande ämbetsverks och tjänstemäns sigill

1 §. Landskapet Ålands självstyrelsemyndigheter samt dem underlydande inrättningar och vissa tjänstemäns skola hava sigill såsom här nedan stadgas.

2 §. Sigill, som i 1 § sägs, skall vara runt samt innehålla landskapet Ålands vapen i konturteckning inom en av två parallella cirkellinjer begränsad medsols löpande omskrift, föregången av en sexuddig stjärna i omskriftens övre mittpunkt.

Omskriften skall ange myndighetens eller inrättningens namn eller tjänstemannens ställning.

3 §. Sigillen äro indelade i tre storlekar:

1. Yttre diametern 55 mm., inre ringens diameter 45 mm.
2. Yttre diametern 45 mm., inre ringens diameter 35 mm.
3. Yttre diametern 35 mm., inre ringens diameter 25 mm.

4 §. Sigill av första storleken användes av Ålands [landsting].

Sigill av andra storleken användes av [landskapsnämnden].

Sigill av tredje storleken användes av centralnämnden [för landstingsmannaval], [landstingets] organ, där sådant kan anses påkallat, [Mariehamns polisinrättning], landskapsförvaltningen underlydande läroverk och skolor samt sjukhus, museer och andra jämförliga inrättningar samt vissa landskapsförvaltningen underlydande tjänstemän och [befattningshavare, såsom folkskolinspektören, fiskeriinstruktören, trädgårdsinstruktören och med dem jämförliga tjänstemän och befattningshavare].

5 §. Sigillen anskaffas och förnyas av [landskapsnämnden] på anhållan av vederbörande myndighet, inrättning, tjänsteman eller [befattningshavare].

2 kap. Kommunala myndigheters sigill

6 §. Varje kommun i landskapet Åland skall hava ett sigill.

7 §. Sigill, som i 6 § nämns, skall vara runt samt visa kommunens vapen i konturteckning inom en av två parallella cirkellinjer begränsad medsols löpande omskrift, föregången av en sexuddig stjärna i omskriftens övre mittpunkt. Sigillen skall hava en yttre diameter av 35 mm och en inre diameter av 25 mm.

Omskriften skall innehålla kommunens namn samt namnet på det organ, för vilket sigillet är avsett.

